

Ворисони Сино

Баши одаи азои яқдигаранд,
Ки дар офариниши зи як гавҳаранд.

НАШРИЯТ-АЗ-МОҲИ-СЕНТЯБРИ
СОЛИ-1958
ЧОП-МЕШАВАД

Нишонаи электронӣ: vsino@tajmedun.tj Сомона: www.tajmedun.tj

№ 17-18 (2066-2067) 23 НОЯБРИ СОЛИ 2018

НАШРИЯТ Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино

МАРОСИМИ БА КОР ДАРОВАРДАНИ АГРЕГАТИ ЯКУМИ НЕРУГОҲИ БАРҚИ ОБИИ "РОҒУН"

Имрӯз Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати иштирок дар маросими ба кор даровардани агрегати якуми Неругоҳи барқи обии "Роғун" ба шаҳри Роғун ташриф оварданд.

Пешвои муаззами миллат Эмомалӣ Раҳмонро дар Фурудгоҳи муваққатии майдони сохтмони Роғун Сарвазири мамлакат Қоҳир Расулзода истиқбол гирифтанд.

Ҳамчунин барои иштирок дар ин рӯйдоди таърихӣ намоёндагони воломақоми кишварҳои гуногуни олам, аз ҷумла Федератсияи Россия, Ҷумҳуриҳои Италия, Ҳиндустон, Покистон, Афғонистон, Беларус, Украина, Ўзбекистон, Қазоқистон, Қирғизистон, дигар давлатҳо ва ташкилоту созмонҳои бонуфузи минтақавию байналмилалӣ ба Тоҷикистон ташриф овардаанд.

Ба кор даровардани агрегати якуми ин иншооти бузурги гидроэнергетикӣ дар сархати хабарҳои воситаҳои ахбори оммаи байналмилалӣ қарор дорад. Маросими тантанавии ба кор даровардани агрегати якуми Неругоҳи барқи обии «Роғун» мустақиман тавассути ҳамаи шабакаҳои давлатии телевизион ва радиои Тоҷикистон паҳш гардид. Ҳамзамон ин чорабинии муҳимро бештар аз 200 нафар рӯзноманигорони дохил ва хориҷи кишвар, агентҳои иттилоотии бонуфузи байналмилалӣ аз Амрико, Италия, Олмон, Россия, Япония, Британияи Кабир, Хитой, Покистон, Қазоқистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва дигар давлатҳо васеъ инъикос намуданд.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нахуст дар маҳалли сохтмони Неругоҳи барқи обии Роғун хатти баландшиддати интиқоли неруи барқи 500 кВ-и "Душанбе-Роғун"-ро бо паҳши васлак ба истифода дода,

орзуву омили деринаи миллати тоҷикро ҷомаи амал пӯшониданд.

Хатти баландшиддати интиқоли неруи барқи 500 кВ-и "Душанбе-Роғун" дар доираи лоиҳаи "Барқарорсозӣ ва сохтмони хати баландшиддати интиқоли неруи барқи 500 кВ дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳури" амалӣ шуда, арзиши умумии тарҳ 650 миллион сомонӣ мебошад. Лоиҳаи мазкур моҳи сентябри соли 2017 оғоз ёфта, анҷоми тадқиқи лоиҳаи тибқи нақша моҳи августи соли 2021 пешбинӣ шудааст.

Сипас Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба фаъолияти Дастгоҳи тақсимкунандаи пӯшидаи элегазии Неругоҳи барқи обии Роғун оғози расмӣ бахшиданд.

Корҳои васлгарии таҷҳизоти Дастгоҳи маҷмуии пӯшидаи тақсимкунии элегазӣ "КРУЭ" ҳанӯз моҳи феврالی соли 2018 бо иштироки мутахассисони варзидаи маҳаллӣ бо сифати баланд ба анҷом расонида шуда буд.

Дар ин иншооти болопӯшида 19 адад дастгоҳи элегазии 500 кВ ва 4 дастгоҳи элегазии 220 кВ насб гардидааст. Интиқоли неруи барқ аз ин иншоот ба системаи ягонаи энергетикӣ мамлакат тавассути шаш хати барқи ҳавоии 500 кВ сурат мегирад. Ҳамчунин аз таҷҳизоти мазкур тавассути як хати дузанҷираи 220 кВ то Зери-стгоҳи барқии шаҳри Роғун неруи барқ интиқол дода хоҳад шуд.

Фаъолияти ин маркази муқтадир дар ҳамкорӣ бо ширкати овозадори олмони Siemens бо сифати баланд бунёд шуд. Маҳз аз ҳамин толор тавассути дастгоҳҳои истеҳсоли ширкати бонуфузи ҷаҳонӣ неруи барқи дар НБО Роғун истеҳсолшаванда ба хатҳои баландшиддати интиқол дода мешавад.

Давомаш дар саҳ. 2

Дурӯд, ба иштирокчиёни конгресс!

Имрӯз 66-умин Конгресси солони илмӣ-амалии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино бо иштироки намоёндагони хориҷӣ дар мавзӯи «Нақш ва мавқеи технологияҳои инноватсионӣ дар тибби муосир», ки дар доираи он Симпозиуми ҷарроҳони кӯдакон дар мавзӯи «Ҷарроҳии нуқсонҳои инкишоф дар кӯдакон» ва Веб-симпозиум доир ба физиологияи нормалӣ баргузор мегардад, бахшида ба Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ ба кори худ шуруъ мекунад.

Приветствуем участников и гостей 66-ой годичной научно-практической конференции ТГМУ им. Абуали ибни Сино с международным участием «Роль и место инновационных технологий в современной медицине», в рамках которой пройдут Симпозиум детских хирургов «Хирургия пороков развития у детей» и Веб-симпозиум по нормальной физиологии.

РОҒУН - АМАЛИШАВИИ ОРМОНҲО

Дар мамлакати азизамон 16-уми ноябр ҳамчун Рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷашн гирифта мешавад. Бониси хушнудист, ки имсол ин ҷашн бо ифтитоҳбони ҷарҳи якуми НБО-и Роғун тавҷам омадааст. Зеро, мавриди истифода қарор гирифтани НБО-и Роғун дар таърихи Тоҷикистони соҳибистиклол яке аз рӯйдодҳои муҳим махсуб меёбад.

Дар толори Сино бахшида ба Рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ифтитоҳи НБО-и Роғун са-

наи 13-уми ноябри соли ҷорӣ ҷамъомади тантанавӣ ва илмӣ-адабӣ бо иштироки азъои раёсат, устодон ва донишҷӯёни донишгоҳ доир гашт. Ҷамъомадро ректори донишгоҳ д.и.т., профессор Гулзода М.К. оғоз бахшида, дар бораи хизматҳои Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва аҳамияти таърихи НБО-и Роғун суханронӣ намуд. Сипас, мудири кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ А.С.Саидов, омӯзгори кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ Шоира Сайдализода ва ассистенти кафедраи бехдошт ва экология М.И. Ҷумаева дар мавзӯҳои «Президент-ҳомии ҳуқуқи конституционии шаҳрвандон», «Солнома ё худ хронологияи сохтмони иншооти аср-НБО-и Роғун» ва «Роғун-коҳи нур...» суханронӣ карданд.

Намоиши барномаи консертӣ дастаи «Шифо» дар фарҷоми ҷамъомад писанди аҳли толор гардида, ба маҳфил ҷилои фарҳангӣ бахшид.

Шӯъбаи тарбия ва фарҳанг

Дилҷӯю дилфиреб аст, ҷӯши канори Роғун...

**Дилҷӯю дилфиреб аст, ҷӯши канори Роғун,
Чун рӯйи маҳъ базеб аст, ҷӯйи нигори Роғун.
Занҷир банданд ин дам дар пойи кӯҳу дарё,
Дастӣ вафои марди меҳнатшиори Роғун.**

Нидои ин суханҳо бар дили ҳар як ватандор ору номус, виҷдонӯ саховатмандӣ бедор кард. Тоҷикистони кучаки мо иқтидори бино намудани чунин як иншооти бузургро тавассути ҳамдили пиру барно, марду зан, корхонаю муассасаҳо ва оилаҳои ҷудогона, ки узви ин миллати таърихан бузарганд, пайдо намудааст.

Баробари ҷашнгирии тантанавори ифтитоҳи НОБ-и Роғун дар саросари кишвар, дар кафедраи асабшиносӣ низ давоми ҳафта як қатор чорабиниҳо ба нақша гирифта шудааст. Аз ҷумла, баромади пурмазмун аз тарафи ординаторону интернаҳо бо сарвари ассистенти кафедра Исрофилов М.О барои омӯзгору духтурони асабшинос ва донишҷӯёни курси 4

факултети тиббӣ, гуруҳҳои 6-10 пешниҳод карда шуд. Сараввал, ҷамагонро мудири кафедра н.и.т. фаниева М.Т бо ин санаи таърихӣ табрик намуд.

Баъдан ординаторону интернаҳо бо маърузаву шеърӯ сурӯд ҳафтаи НОБ-и Роғунро таҳлил намуданд.

Кафедраи асабшиносӣ
бо асосҳои ирсияти тиббӣ

МАРОСИМИ БА КОР ДАРОВАРДАНИ АГРЕГАТИ ЯКУМИ НЕРУГОҲИ БАРҶИ ОБИИ «РОҒУН»

Аввалаш дар саҳ. 1

Дар дохили бинои КРУЭ 57 полюси васлақҳои элегазии 500 кВ, 99 трансформатори чараёнӣ, 30 модули дарозкунанда, 168 адад ҷудокунанда, 48 трансформатори шиддат ва 30 адад маҳдудкунандаи шиддати 500 кВ васл карда шуданд. Дар байни 36 полюс модули мобайнии чараёнгузар насб гардидааст. Ҷамаи полюсҳои 500 кВ бо металлконструкцияҳои муҳофизатӣ ҷиҳозонида шудаанд.

16 ноябри соли 2018 дар таърихи давлатдорӣ Тоҷикистони соҳибистиқлол рӯйдоди муҳиму тақдирсоз ба вуқӯ пайваста, қадами устуворе барои расидан ба истиқлолияти комили энергетикӣ гузошта шуд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ваъияти тантанавӣ агрегати якуми Неругоҳи барқи оби «Роғун»-ро ба кор дароварданд ва ба фаъолияти иншооти бузурги аср, ки ба рушду тарақиёти кишвар мусоидат хоҳад кард, оғоз бахшиданд.

Дар маросими ба кор даровардани агрегати якуми Неругоҳи барқи оби «Роғун» коргарони неругоҳ, фаъолону зиёиёни кишвар, қавонон, собиқадорони меҳнат, намояндагони корпусҳои дипломатии муқими Душанбе ва коршиносони ташкилоту созмонҳои бонуфузи ҷаҳон иштирок карданд.

Баъди ба кор даровардани агрегати якум нури барқи «Роғун» ба системаи умумии энергетикӣ мамлакат интиқол дода шуд. Акнун равшанию гармии хохи нури Тоҷикистон – НБО-и «Роғун» ба хонадони тоҷикистониён ворид гардид. Мардуми шарафманди тоҷик ин рӯзро бесаброна интизор буданд.

Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар расми мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифтани аввалин агрегати неругоҳ таъкид доштанд, ки «расидан ба ин рӯзи некро тамоми сокинони Тоҷикистон солҳо интизор буданд ва фарзандони бонангу номуси Ватан – мутахассисону сохтмончиёни баландхитос барои наздик овардани чунин рӯзи таърихӣ шабонарӯз заҳмат кашиданд. Яъне имрӯз рӯзи равшаниву нур ва расидан ба ормонҳои миллӣ мебошад».

Дар толори мошинҳо Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба муносибати ин рӯйдоди таърихӣ-мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифтани аввалин агрегати НБО «Роғун» дар китоби «Роғун-Хохи нур» соядаст гузоштанд.

Дақиқияти кори аввалин агрегати Неругоҳи барқи оби «Роғун», ки мавриди баҳрабардорӣ қарор

гирифт, бо гузоштани танга муайян карда шуд ва ҳамин тавр кори нахустин агрегати неругоҳ ҷавобгӯ талабот арзёбӣ гардид.

Ёдовар мешавем, ки 29 октябри соли 2016 бо иштироки бевоситаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бунёди сарбанди Неругоҳи барқи оби «Роғун» оғоз гардида буд. Ҷамон рӯз Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон паси чамбараки булдзер нишаста, расо якуним соат бо пеш кардани сангу шағал маҷрои дарёи Вахшро бастанд ва ба бунёди сарбанди ин неругоҳи азим ҳусни оғоз бахшиданд.

Неругоҳи барқи оби «Роғун», пуриқтидортарин иншоотҳои силсилаи неругоҳҳои рӯди Вахш, аз 6 агрегат иборат аст, ки тавоноии ҳар кадом 600 мегаваттро ташкил медиҳад. НБО-и «Роғун» бо иқтидори 3600 мегаватт (беш аз 17 миллиард киловатт-соат) калонтарин неругоҳи барқи обӣ дар минтақа хоҳад буд. Ин рақам нисбат ба иқтидори истеҳсолии Неругоҳи барқи оби «Норак» якуним баробар зиёд мебошад.

«Роғун»-ро Сарвари давлат ҳаёту мамоти мардуми Тоҷикистон номидаанд. Ба фаъолият оғоз кардани неругоҳ рӯйдоди муҳим дар таърихи давлатдорӣ миллати тоҷик аст ва он дар китоби таърихи миллати мо бо ҳарфҳои заррин навишта хоҳад шуд. Зеро барқи аз ҷиҳати экологӣ тозаи неругоҳ эҳтиёҷи ба барқ доштаи Тоҷикистонро комилан қонеъ карда, барои инкишофи иқтисодии кишвар тақони ҷиддӣ мебахшад.

Имрӯз агрегати якум ба фаъолият оғоз кард. Соли минбаъда

агрегатҳои дигари неругоҳ бо азми иродаи қавии коргарони матинирода ба кор дароварда мешаванд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо сиёсати дурандешона ва башардӯстонаи худ барои мардуми кишвар ҳамеша ғамхорӣ менамоянд.

Ҳар як ташрифи Сарвари давлат ба майдони сохтмони неругоҳ руҳияи коргарони ин хохи нуру-

фаринро болида мекард ва бараъло мушоҳида мегардид, ки онҳо дастуру ҳидоятҳои Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро оид ба устувору босифат анҷом додани ҳар як амал сармашқи кори қарор додаанд.

Дар сохтмони неругоҳ бо ҳидоятҳои созиандаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон беш аз 25 ҳазор нафар сохтмончиёну муҳандисон ва дигар кормандони техникӣ саҳми арзанда гузоштанд. Корнамоии сохтмончиён барои ба кор даровардани агрегатҳои дигари неругоҳ идома дорад.

Бунёду барқарорсозии ин иншооти муҳиму стратегӣ барои таъмини зиндагии сазовори наслҳои имрӯзу ояндаи Тоҷикистони азиз хизмат хоҳад кард. Он барои рушди иқтисодӣ ва дар маҷмӯъ барои пешрафти тамоми соҳаҳои хоҷагии халқи мамлакат заминаи мусоид фароҳам меорад. Баъди пурра ба истифода додани неругоҳ имкон аст, ки дар кишвар даҳҳо корхонаҳои хурду бузурги саноатӣ ифтихо ва ҳазорҳо ҷойҳои нави корӣ таъсис дода шаванд.

Дар даврони соҳибистиқлолӣ ба хотири амалӣ сохтани нақшаи барномаҳои созиандаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати расидан ба истиқлолияти энергетикӣ ва амалӣ кардани ҳадафҳои неки Сарвари давлат баҳри таъмини зиндагии шоиста барои мардуми шарафманди тоҷик, бо дастуру ҳидоятҳои Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон истифодаи оқилонаву сарфакоронаи захираҳои гидроэнергетикӣ, сохтмону таҷдиди неругоҳҳои хурду бузурги барқи обӣ оғоз гардида, хатҳои баландшиддати интиқоли нури барқ ва зеристгоҳҳои барқӣ бунёд карда шуданд.

Оғози корҳои барқарорсозӣ ва бунёди Неругоҳи барқи оби «Роғун», таҷдиду азнавсозии неругоҳҳои барқи оби «Норак», «Сарбанд» ва «Қайроққум», мавриди истифода қарор гирифтани неругоҳҳои барқи оби «Сангтӯда - 1», «Сангтӯда - 2», Помир - 1, неругоҳи барқи оби «Тоҷикистон» дар баландии 3500 метр аз сатҳи баҳр дар ноҳияи дурдасти Мурғоб, Маркази барқу гармидиҳии Душанбе -2, зеристгоҳҳои барқи 500 киловольти «Душанбе» ва «Суғд»,

хати интиқоли барқи 500 киловольти «Ҷануб-Шимол», Дастгоҳҳои тақсимкунандаи пушидаи элегазии 220 ва 500 киловольт дар неругоҳи барқи оби Норак, зеристгоҳҳои барқи 220 киловольти «Лолазор», «Хатлон», «Айни», «Шахристон», «Шахринав», «Геран - 2», хатҳои интиқоли барқи 220 киловольти «Лолазор-Хатлон», «Тоҷикистон-Афғонистон», «Хучанд-Айни», «Қайроққум-Суғд», «Айни-Рӯдакӣ» ва

оғози татбиқи воқеии лоиҳаи КАСА – 1000 аз ҷумлаи комёбиҳои бузурги Тоҷикистон дар роҳи расидан ба истиқлолияти комили энергетикӣ мебошанд, ки таҳти роҳнамоии бевоситаи Пешвои хирадманду дурандеш муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон амалӣ карда шудаанд. Бо татбиқи лоиҳаҳои мазкур дар даҳ соли охир иқтидорҳои истеҳсолии системаи энергетикӣ кишвар 1320 мегаватт зиёд ва беш аз 1300 километр хатҳои интиқоли барқи баландшиддати 500, 220 ва 110 киловольт мавриди баҳрабардорӣ қарор дода шуданд.

Баъди ба кор андохтани агрегати якуми Неругоҳи барқи оби «Роғун» Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мавзёи бунёди садди неругоҳ, дар назди шумораи зиёди мардум, ки ба хотири иштирок дар маросими оғози кори агрегати якум ҷамъ

омада буданд, суҳанронӣ карданд.

Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қулли шаҳрвандони кишвар ва ҳамватанони бурунмарзиро бо ин рӯйдоди муҳим табрику таҳният гуфтанд.

Сарвари давлат ба сохтмончиён, бунёдгарони ин хохи бошукӯхи нур, ки дар майдони заҳмати созианда, саҳнаи нангу номуси миллӣ шучоату матонат ва эҳсоси гарми ватандӯстӣ нишон доданд, аз номи тамоми мардуми тоҷик, аз номи худ ва Ҳукумати Тоҷикистон миннатдорӣ самимӣ изҳор намуданд.

Таъкид гардид, ки Ҳукумати мамлакат аз рӯзҳои аввали соҳибистиқлолӣ ба хотири таъмини рушди устувор тамоми захираву имкониятҳои мавҷударо барои бунёди неругоҳҳо сафарбар намуд. Роҳбарияти давлату ҳукумат амиқан дарк мекарданд, ки «Роғун» омилҳои муҳимтарини пешрафти иқтисодиву иҷтимоии кишвар, зиндагии осудаи мардум, яъне ояндаи ободи Тоҷикистони маҳбубамон мебошад.

Корҳои сохтмону васлкунӣ дар Неругоҳи барқи оби «Роғун» бо ҷалби 70 ташкилоту муассиса, пудратчиёни номдори ватаниву хориҷӣ ва шумораи умумии зиёда аз 22 ҳазор нафар мутахассисону коргарон, ки беш аз 90 фоизи онҳо шаҳрвандони Тоҷикистон мебошанд, инчунин, бо истифодаи 3600 мошини механизмҳо амалӣ гардида истодааст.

Сарвари давлат таъкид доштанд, ки дар баробари ба истифода супоридани иншооти навбати аввали неругоҳи «Роғун» ва истеҳсоли барқи аввал, ки ҳоло мошоҳиди ин рӯйдоди таърихӣ гардидем, то имрӯз дар дигар иншооти

асосиву ёрирасони он низ корҳои зиёде анҷом ёфтаанд. Аз ҷумла, бунёди хатти интиқоли барқи 500-киловольти «Душанбе - Роғун» ва зеристгоҳи барқи неругоҳ сохта ва ба истифода дода шуд.

«Роғун» имрӯз ва дар оянда низ мояи ифтихори ҳар як фарди Ватан, сарчашмаи ватандӯстиву ватанпарастӣ ва эҳсоси гарми ватандориву сарбаландии мардуми тоҷик хоҳад буд.

Дар охир Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бори дигар нури аввал ва нахустшӯълаи чароғистони бузурги миллатро, ки ба ҳар хонадони кишвар расид, ба тамоми мардуми сарбаланди Тоҷикистони азизу соҳибистиқлол самимона табрик гуфтанд.

Дар ҷамъномаи тантанавӣ ба ифтихори ба кор андохтани агрегати якуми Неругоҳи барқи оби «Роғун» ноиби Президенти Бонки ҷаҳонӣ оид ба минтақаи Аврупо ва

Осиёи Марказӣ Сирил Мюллер ва Муовини вазири корҳои хориҷии Ҷумҳурии Италия Манлио ди Стефано суҳанронӣ карданд.

Метавон гуфт, ки бо ифтихои агрегати якуми НБО «Роғун» аҳолии кишвар дар тамоми фасли сол бо барқ таъмин шуда, фаъолияти корхонаҳои саноатӣ истеҳсоли дар шаҳру ноҳияҳои мамлакат боз ҳам густириш пайдо хоҳад кард ва иқтидори истеҳсолии Тоҷикистони соҳибистиқлол дар самти тавлиди маҳсулоти рақобатпазир ба содирот нигаронидашуда боз ҳам афзоиш пайдо мекунад.

Ба таъкиди коршиносони байналмилалӣ ибтикори Сарвари давлати Тоҷикистон дар бунёди НБО «Роғун» паёмади шучоати фитрӣ, истеъдоди камназири кишвардорӣ, муҳаббати бепеён ба халқу Ватан ва талошҳои хаста-нопазир барои зиндагии беҳтару шоистаи мардум мебошад, ки нафақат истиқлолияти энергетикӣ мамлакатро таъмин мекунад, дар иқтисодии миллӣ ҷаҳишҳо ва пешрафтҳои беназирро ба амал меорад, балки ба сифати ғояи ҳаётбахши умумимиллӣ ваҳдату иттиҳоди халқи Тоҷикистонро аз азамату пайдори бештаре бархурдор менамояд.

Дар воқеъ НБО «Роғун» манзилу дилҳои мардуми моро гарму равшан мекунад, дар рӯдҳои нуруфарӣ кишвар неругоҳҳои нави барқ бунёд мешаванд, захираҳои азими энергетикӣ ва азму талоши созиандагии халқ бо ҳидоятҳои бузурги Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Тоҷикистонро беш аз ин шуқуфонгар месозад ва бо бунёди ин иншооти азим мардуми тоҷик саодати зиёд мебинад.

2018 - СОЛИ РУШДИ ҲАМКОРИҶО

14 феврал дар донишгоҳи вохӯрӣ бо намояндагони Вазорати АЮШ-и Ҷумҳурии Ҳиндустон ва ноиби дуҷуми сафири сафратхонаи Ҷумҳурии Ҳиндустон дар Тоҷикистон баргузор гашт.

Дар рафти вохӯрӣ масъалаҳои рушди ҳамкории ва таҳкими муносибатҳои минбаъда оид ба масоили тиббии анъанавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ҳиндустон аз ҷониби меҳмонон муҳокима ва масъалаҳои мустақам гардонидани муносибатҳои дучониба аз тарафи меҳмонон, пешниҳод карда шуд.

2 март соли ҷори вохӯрии ректори донишгоҳ, профессор Гулзода М.Қ. бо намояндагони Донишгоҳи миллии тиббии Қазоқистон ба номи С.Д. Асфендияров - иҷрокундаи вазифаи ректор Сенбеков Максут Таирович ва сардори шуъбаи робитаҳои байналмилалӣ Рустемова Акбота Молдановна баргузор гашт. Дар рафти вохӯрӣ, аз ҷониби тарафҳо ёддошти тафоҳум (меморандум) доир ба ҳам-

корихи дучониба ба имзо расид. Баъди ба имзо расидани меморандум, меҳмонон ба таърих ва фаъолияти ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино шинос гашта, дар охир бо мақсади шиносӣ ба Маркази омӯзиши малакаҳои амалии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ташриф оварданд.

12 апрел муовини декани факултаи фарматсевтӣ оид ба робитаи байналмилалӣ ва рушди Донишгоҳи тиббии Варшава, профессор Пётр Лулинский ба Маркази таълимӣ, илмӣ ва истеҳсолии «Фарматсия» ташриф оварданд. Директор Раҷабов Г.О. ҳадаф ва мақсадҳои асосии Марказро шарҳ дода, оиди фаъолиятҳои таълимӣ, илмӣ ва истеҳсоли суҳан ронд.

Дар маркази «Фарматсия» меҳмонон бо шуъбаҳои доруҳои тайёр, лабораторияи химиявӣ, коркарди гиёҳҳои шифобахши Тоҷикистон, истеҳсоли маводи доруворӣ бо дархост, блоки асептикӣ, ҳуҷраҳои қадоқкунӣ, автоклавунонӣ ва қабули оби муқаттар шиносӣ намуданд. Дар рафти вохӯрӣ онҳо ба саволҳои худ оид ба коркард ва истеҳсоли маводи доруворӣ ҷавобҳои аниқу мукамал гирифтанд.

14-15-уми майи соли ҷорӣ профессори клиникаи назди донишгоҳи Мюнхен Олмон доктор Klaus G. Parhofer ба ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ташриф овард. Ӯ бо иштирокчиёни лоиҳаи муштаракӣ «Диабети гестатсионӣ дар байни занони ҳомиладори Осиёи Марказӣ» машварат ораста, сипас оид ба «Диабети гестатсионӣ» бо маърузаи илмӣ баромад намуд. Хотирасон бояд қард, ки лоиҳаи

муштаракӣ «GESDICA» – «Диабети гестатсионӣ дар байни занони ҳомиладори Осиёи Марказӣ аз соли 2015 дар якҷоягӣ бо Донишгоҳи Мюнхен ба номи Людвиг Максимилиан (Бавария, Олмон) ва Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино (Тоҷикистон) бо дастгирии Вазорати федералии илм ва маорифи Олмон амалӣ шуда истодааст.

20 септябри соли 2018 Ректори Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино д.и.т., профессор Гулзода М.Қ. роҳбари Намояндагии Агенсии Япония оид ба ҳамкории байналмилалӣ (JICA) дар Тоҷикистон, Ҳидеки Танаберо, мушовир оид ба рушди лоиҳаҳо Наоко Нишикава ва Юмико Ямашита, ҳамроҳангсоз оид ба тандурусти Шокирджон Махмадов ва волонтери калон Кита Атсукоро ба ҳузур пазируфт.

Зимни мулоқот ҷонибҳои масъалаҳои ҳамкории дучониба ва бисёрҷониба дар самтҳои

гуногуни соҳаи тиб, аз ҷумла дар соҳаи нигоҳдории тандурусти ҷаъмиятӣ, дурнамои ҳамкории судманди ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ва Агенсии Япония оид ба ҳамкории байналмилалро мавриди баррасӣ қарор доданд.

Зимни гуфтушунид, инчунин доираи васеи масъалаҳои рушди минбаъдаи ҳамкории дучониба дар соҳаҳои илм, дастрас намудани таҷҳизотҳои замонавӣ, омӯзонидани мутахассисони соҳаи тиб ва ғайра мавриди муҳокима қарор гирифтанд.

3-юми октябр Ректори донишгоҳ д.и.т., профессор Гулзода М.Қ. намояндагони Донишгоҳи давлатии педиарӣ-тиббии Санкт-Петербурги Федератсияи Россияро дар ҳайати муовини ректор оид ба корҳои маъмурӣ ва идоракунии оперативӣ Ляхов Иван Дмитриевич ва сардори Маркази байналмилалӣ барномаҳои илмӣ ва таълимӣ Барболина Анастасия Олеговна ба ҳузур

пазируфт. Зимни мулоқот ҷонибҳои масъалаҳои ҳамкории дучониба ва бисёрҷониба дар самтҳои гуногуни соҳаи тибро мавриди баррасӣ қарор дода, ёддошти тафоҳум байни ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ва ДДПТ Санкт-Петербургро ба имзо расониданд.

Аз 8 то 10 октябр ҳайати намояндагии ДДТТ баноми Абӯалӣ ибни Сино бо роҳбарии ректори донишгоҳ, профессор М.Қ. Гулзода бо сафари корӣ дар Ҷумҳурии Беларус қарор дошт. Ташрифи ҳайати корӣ дар доираи ҳамкории дучонибаи байни ДДТТ ва ДДТБ барои солҳои 2018-2019 амалӣ гардонидани шуд. Зимни сафари корӣ профессор Махмадшоҳ Гулзода бо вазири нигоҳдории тандурусти Беларус

Валерий Анатолевич Малашко вохӯрӣ анҷом дод. Дар вохӯрӣ ректори Донишгоҳи давлатии тиббии Беларус Анатолий Викторович Сикорский низ ширкат варзид. Зимни мулоқот масъалаҳои ҳамкории байни ду донишгоҳи тиббӣ, инчунин имкониятҳои фаъолияти якҷояи ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино бо марказҳои илмӣ-таҷрибавии Ҷумҳурии Беларус мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Рӯзи 23 октябр мулоқоти ректори донишгоҳ, профессор Гулзода М.Қ. бо роҳбари Лоиҳаи ислоҳоти таҳсилоти тиббӣ аз Швейцария Хелен Притерх баргузор гардид. Дар мулоқотот масъалаи амалисозии Нақшаи чорабинӣҳо вобаста ба ислоҳоти таҳсилоти тиббӣ

дар донишгоҳ ва мутобиқкунонии он ба талаботҳои стандартҳои аврупоӣ байналмилалӣ дар доираи марҳилаи 3-юми Лоиҳаи ислоҳоти таҳсилоти тиббӣ, аз ҷумла рушди Маркази омӯзиши малакаҳои амалии (Маркази симулясионӣ) донишгоҳ ва аккредитатсияи байналмилалӣ барномаи таълимӣ факултети тиббӣ баррасӣ карда шуд.

Центр обучения практическим навыкам

С целью обеспечения условий для безопасного и доверительного обучения профессиональным практическим навыкам, создания условий обучающимся для развития и улучшения профессиональной компетентности, внедрения симуляционных технологий в медицинское обучение в рамках выполнения Концепции реформы медицинского и фармацевтического образования, утверждённой Правительством Республики Таджикистан в 2008 году, и проекта реформирования додипломного образования решением Учёного совета ТГМУ имени Абуали ибни Сино №1 от 30.08.2012 был образован Центр обучения практическим навыкам (ЦОПН).

Девиз Центра: обеспечение соответствующей образовательной среды для клинического обучения в условиях Центра.

Цель: возможность развития, поддержания и улучшения

клинической компетентности, обеспечение оптимальных условий для плодотворного клинического и коммуникативного обучения и реализация принципа непрерывного образования. В Центре имеется 12 работников. Центр располагает шестью специалистами и двумя главными специалистами в разных областях медицины. После переезда в новый корпус территория Центра значительно увеличилась. Общая площадь Центра на сегодняшний день составляет 1320,1 м². Количество аудиторий – 28.

Обучение в ЦОПНЕ даёт возможность студенту реализовать принцип: «Докажи, что знаешь; покажи, что умеешь». Симуляционное обучение отличается тем, что перед посещением пациента и проведением каких-либо манипуляций студент должен предварительно изучить их на симуляторах, фантомах и манекенах в Центре обучения практическим навыкам, после этого уверенно идти к больному и оказывать квалифицированную помощь.

Центр обучения практиче-

ским навыкам оснащён современным учебным оборудованием. В ЦОПНЕ возможно обучение более чем 400 практическим навыкам по следующим специальностям:

анестезиология и реаниматология;
акушерство и гинекология;
внутренние болезни;
коммуникативные навыки;
офтальмология;
педиатрия и неонатология;
сестринское дело;
стоматология;
травматология;
хирургия;

Студенты 2-го и 3-го курсов проходят обучение в нашем Центре по специальной программе курс практических навыков и курс клинических навыков.

Студенты 4-6 курсов осваивают практические навыки в течение соответствующего клинического цикла обучения (анестезиология-реаниматология, акушерство-ги-

некология, внутренние болезни и т.д.) согласно расписанию. Помимо медицинского факультета, ресурсами Центра активно пользуются также педиатрический, стоматологический факультеты и факультет организации здравоохранения. Обучение ведётся на трёх языках: таджикском, русском и английском.

Преподаватели более 20 клинических кафедр нашего университета активно используют ресурсы Центра. Ежедневно с 14:00 до 17:00 специалистами Центра проводятся консультативные занятия для желающих. Ежегодное количество студентов, врачей-интернов, клинических ординаторов и аспирантов, посещающих наш Центр, составляет около 30 тысяч человек.

Кроме того, в лекционном зале нашего Центра дважды в месяц проводятся заседания студенческого кружка «Неотложные состояния в медицине» для студентов всех курсов и факультетов с участием преподавателей нашего университета. Во время заседаний выступающими демонстрируются

презентации и учебные медицинские фильмы, проводятся дискуссии, викторины, соревнования между студентами.

В конце учебного года в нашем Центре принимаются следующие зачёты и экзамены:

- дифференциальный зачёт после прохождения клинической практики для студентов 6-го курса медицинского факультета (по типу OSCE);

- первый этап государственного экзамена для студентов 6-го курса медицинского факультета (по типу OSCE);

- первый этап государственного экзамена для студентов 5-го курса стоматологического факультета (практические навыки);

- первый этап дифференциального зачёта для студентов 3-го курса медицинского и педиатрического факультетов (практические навыки);

- первый этап государственного экзамена для ординаторов клинических кафедр (практические навыки).

В отдалённой перспективе все экзамены по клиническим дисциплинам для всех факультетов, на предварительном этапе будут проводиться в нашем Центре.

В настоящий момент две учебные аудитории Центра, расположенные на третьем этаже здания, оснащены телевизионными экранами, две других учебных аудитории оснащены проекторами и электронными досками. Проведение практического занятия сопровождается презентацией или показом фильма. В фильмотеке ЦОПН имеются лекционные фильмы с участием ведущих учёных России, учебно-практические фильмы, художественные медицинские фильмы и учебные видеоролики по выполнению практических навыков. Демонстрируются материалы по следующим специальностям: акушерство-гинекология, анестезиология и реаниматология, оториноларингология, педиатрия и неонатология, скорая неотложная помощь, судебная медицина, терапия, травматология, хирургия. Имеются также учебные видеоролики, снятые в условиях Центра по 10 клиническим навыкам на двух языках (таджикском и русском). Запланирована съёмка ещё 15 видеороликов.

В каждой из данных аудиторий и лекционном зале имеются видеокамеры, с помощью которых ведётся мониторинг практических занятий. Камеры подключены к локальной сети университета.

Руководство университета всесторонне поддерживает наш учебный Центр. Закупается новейшее оборудование, манекены

и муляжи. Кроме этого, большую материальную помощь оказывают Представительство «Swiss Tropical and Public Health Institute» в Республике Таджикистан в рамках Проекта реформы медицинского образования, некоторые преподаватели клинических кафедр. Министерство здравоохранения и социальной защиты РТ в рамках программы USAID оказывает помощь для аудиторий «Педиатрия и неонатология» и «Акушерство и гинекология».

Согласно последней инвентаризации в Центре имеются:

учебные пособия – 54 вида манекенов, муляжей и тренажёров в количестве 397штук;

учебное оборудование - 16 видов в количестве 73штук;

дополнительные части к ним - 34 вида в количестве 299;

запасные части к ним - 31 вид в количестве 918;

расходные части к ним - 20 видов в количестве 415штук;

расходные материалы - 12 видов в количестве 2625;

инструменты - 54 вида в количестве 797;

компьютерное оборудование - 8 видов в количестве 26.

Манекены, муляжи, учебное и компьютерное оборудование являются продукцией ведущих мировых фирм-производителей, таких как - «Geine», «3 BS scientific Europe Kft» (Germany); «AdamRouilly», «Limbs@things» (Great Britain); «Kyoto Kagaku», «Sakamoto» (Japan); «Laerdal» (Norway); «Cardionics», «Gauvard Scientific Co. Inc.», «Michael SGordonInc», «Nasco» (USA); «Legrand» (China). Общая сумма учебного имущества и оборудования имущества ЦОПН составляет более 4 миллионов сомони.

Специалистом Центра, профессором Вохидовым А.В. было выпущено учебно-методическое пособие на тему «Реанимация пациентов с заболеваниями сердца, лёгких, головного мозга». Планируется издание ещё трёх методиче-

ских пособий по терапии, хирургии, акушерству-гинекологии.

Специалистами Центра на сегодняшний день разработано 49 алгоритмов выполнения различных практических навыков.

Готовятся постеры, т.е. настенная инструкция пошагового выполнения каждого навыка с иллюстрациями. Постеры по оториноларингологии, офтальмологии уже применяются в обучении. Центр принимает активное участие во всех культурно-массовых и идейно-воспитательных мероприятиях, проводимых ТГМУ имени Абуали ибни Сино.

По распоряжению ректора ТГМУ во внутриуниверситетской газете «Ворисони Сино» каждый месяц-два печатают материалы наших специалистов о деятельности Центра.

Каждый год в Центре проводятся семинары, тренинги и мастер-классы для преподавателей ТГМУ имени Абуали ибни Сино по обучению практическим навыкам с использованием симуляционных технологий, методике проведения OSCE, развитию коммуникативных навыков, системе оценки ITER, современным методам обучения и пр. В работе семинаров, тренингов и мастер-классов, в качестве наставников, принимают участие профессора ТГМУ и специалисты ведущих зарубежных медицинских вузов из Канады, Швейцарии, США.

Центр успешно сотрудничает с такими медицинскими учреждениями как ГМУ «Республиканский медицинский колледж РТ», ГМУ «Медицинский колледж города Куляба», ГУ «Республиканский учебный клинический центр семейной медицины».

Все специалисты нашего Центра работают по совместительству в городских клинических больницах города Душанбе и клинических кафедрах нашего университета. Там же они осуществляют лечебно-консультативную помощь, в зависимости от своей специальности.

Преимущества обучения в ЦОПНЕ:

1. Реальное обучение без причинения неудобства больному.
2. Продолжительность обучения не ограничена во времени.
3. Количество выполняемых практических навыков не ограничено, не зависит от работы клиники.
4. Приобретение навыков основных медицинских манипуляций.
5. Исключена возможность волнения студента во время манипуляций.
6. Соблюдается объективная оценка умений студентов

МТК «СТОМАТОЛОГИЯ»

Маркази таълимӣ-клиникии «Стоматология» дар шаҳраки табибон (ш.Душанбе) ҷойгир шуда, фаъолияти худро аз соли 2007 оғоз намуд ва роҳбарии марказро Шарипов С.М. (2007 – 2009), Сабуров С.К. (2009 – 2015), Таибов С.А. (2015 – то ҳол) ба ўҳда доштанд.

Марказ дар баробари тайёр намудани мутахассисони соҳаи тандурустӣ инчунин барои тақмили

маҳорати касбӣ, истифодаи мақсадноки таҷҳизоти стоматологӣ, расонидани хизмати тиббӣ аз рӯи ихтисос ба мурочиаткунандагон низ корҳои назаррасро ба сомон мерасонад.

Корҳои таълимӣ дар Марказ аз рӯи нақшаи тасдиқкардаи шӯъбаи таълим ба роҳ монда шуда, қариб ҳама лексияҳо ва дарсҳои амалӣ бо тариқи презентатсия, яъне бо истифода аз компютер, проектор ва

доскаи электронӣ гузаронида мешаванд.

Дар марказ хучраи фантоми бо ҳама маводҳои ҳозиразамон фаъолият менамояд, ки барои баланд бардоштани сатҳи дониши донишҷӯён мусоидат мекунад.

Дар Марказ корҳои илми яке аз самтҳои асосӣ ба ҳисоб меравад.

Дар Марказ номзадҳои илми тиб, табиб – стоматологҳо, 2- нафар аълоҷии ВТ ва хифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ, устодон ва лаборантони калони кафедраҳои марбут адои вазифа мекунаанд.

Дар кафедраҳои марказ тамоми корҳои табобатӣ, ки дар соҳаи стоматологияи муосири дунё истифода мешаванд, роҳандозӣ карда шудааст ва бо таҷҳизотҳои ҳозиразамон таъмин аст. Дар марказ кафедраҳои стоматологияи ортопедӣ ва муолиҷавӣ пурра, кафедраҳои стоматологияи қудакона ва ҚЧР қисман ҷойгир шудаанд. Фаъолияти хучраҳои рентгенӣ, физиотерапевтӣ, тамизгардонӣ кори устодонро осон гардонид, барои сари вақт ташхиси дуруст мондан ва табобати муфид намудан мусоидат менамояд. Дар ҳама хучраҳо камераи ни-

гоҳдори асбобҳои тамизшуда гузошта шудааст, ки ин барои бехатарии сироятӣ муҳим аст. Ҳамкорӣ байни устодони кафедраҳо дар сатҳи зарурӣ буда, барои баланд бардоштани нуфузи марказ ҳамчун клиникаи донишгоҳии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино мусоидат мекунад.

Вазифаҳои асосии марказ - баланд бардоштани савияи таълими донишҷӯён ва магистрҳо;

- тайёр намудани мутахассисони баландхитисос;
- тайёр намудани кадрҳои илмӣ-педагогӣ;
- тайёр намудани дастурҳои методӣ, дарсӣ ва дастурҳои амалии донишҷӯён ва муаллимон;
- иҷрои корҳои тарбиявӣ;
- иҷро намудани корҳои муолиҷавӣ ва машваратӣ.

С.А.Таибов,
директори МТК
«Стоматология»

Сафари хизматӣ

Намояндагони ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар ҳайати Саидзода Б.И. декани факултети НТЧ, Маҳмудов Х.Р. директори Маркази рушди стратегӣ ва менеҷмент, Умарова З. ва Бахтиярова Н. кормандони Маркази рушди стратегӣ ва менеҷмент аз 4 то 14.11.2018 дар Донишгоҳи давлатии тиббии Қарағанда қарор доштанд. Дар доираи

барномаи сафари хизматӣ воҳӯрӣ бо роҳбарии донишгоҳ, шиносӣ ба фаъолияти Маркази менеҷменти сифат, мактаби ниғаҳдори тандурустӣ, кафедраҳои тахассусӣ (Ниғаҳдори тандурустӣ, гигиена, эпидемиология, дерматология ва ғайра), Маркази омӯзиши малякаҳои амалӣ, озмоишгоҳ ва осорхонаи донишгоҳ баргузор гардид.

Ба М.С.Табаров унвони академики фахрии АДТ Ижевск дода шуд

Аз 15 то 18 октябри соли ҷорӣ декани факултети педиатрӣ, д.и.т., профессор Муҳиддин Сафарович Табаров бо сафари корӣ дар шаҳри Ижевски ҶР қарор дошт.

Мавсуф бо супориши роҳбарияти донишгоҳ дар чорабиниҳои ҷашнӣ бахшида ба 85-солагии таъсисёбии Академияи давлатии тиббии Ижевск ширкат варзид. Профессор М.С. Табаров номаи табрикии ректори ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино профессор Гулзода М.Қ.-ро вобаста ба ҷашни юбилеи академия қироат намуда, ҳамзамон тухфаи хотиравии раёсати донишгоҳро ба соҳибҷашнҳо супурд.

Мавриди қайд аст, ки дар ин чорабиниҳо бонуфуз профессор М.С.Табаров бо унвони ифтихории академики фахрии Академияи

давлатии тиббии Ижевски Вазорати тандурустӣ ва хифзи иҷтимоии аҳолии ҶР сазовор доништа шуд. Зимни баромади худ ректори АДТ шаҳри Ижевск, д.и.т., профессор Алексей Евгеньевич Шкляев саҳми М.С.Табаровро дар рушду

Зикр кардан боварид аст, ки солҳои охир ҳамкориҳои ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино бо Академияи давлатии тиббии шаҳри Ижевск дар дараҷаи ҳамкориҳои илмӣ ва мубодилаи академӣ хеле густариш ёфта, иштироқи

тақвияти ҳамкориҳои мутақобилаи байни ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ва Академияи давлатии тиббии Ижевск ба таври шоиста арзёбӣ намуд.

олимонро устодони ду муассиса дар чорабиниҳои илмӣ муштарак ба ҳукми анъана даромадааст.

Ворисони Сино

БАР РОҒУНИ МО НИГАР, КИ ИД ОМАДААСТ,

Манбаи нур

Нерӯгоҳи барқи оби Роғун нерӯгоҳи муҳими Тоҷикистон мебошад, ки барои расидан ба яке аз ҳадафҳои стратегии Ҳукумати мамлакат - таъмини истиқлолияти энергетикӣ нақши асосӣ мебошад. Иқтисодии Нерӯгоҳи барқи оби Роғун 3,600 мегаватт хоҳад буд, ки барои сохтмони ин иншооти бузург 3,4 миллиард доллар зарур аст. Дар давоми як сол истеҳсоли нерӯи барқ 17 млрд. кВт мебошад. ҲСП «энергетикаи сабз» -ро эҷод мекунанд, яъне нерӯи барқ тибқи талаботи мӯсоири экологӣ истеҳсол мегардад.

Имрӯз мавзӯи бунёди Кохи нури Тоҷикистон ба шиори рӯз табдил ёфта, ҳар сокини кишвар новобаста аз миллату наҷод ва дину оин ба ин масъалаи ҳаётан муҳими диёр тавваҷҷуҳи хоса дорад. Халқ бо дарки зарурияти Роғун, ҳамраъйии худро нисбати Ҳукумат бо ҳамовозии аниқ нишод медиҳад. Ба ҳар коре, ки ҷиммат баста

Ҳамагӣ хуб медонанд, ки бунёди Роғун ба ояндаи дурахшони миллат заминаи мусоид фароҳам меорад. Ин аст, ки парчами номуси миллат фазои фароғати ҳар як сокини кишварро зиннат медиҳад.

Шиносоии бевоситаи Сарвари давлат аз раванди корҳои сохтмон ва мулоқоти судмандашон бо ҷамъи коргарон муҳим будани бунёди Роғунро бори дигар ёдрас мекунанд. Расидан ба ҳадафи давлат шиори сабзи девони миллат аст:

**Роғун, Роғун чароғи сабзи ватан аст,
Ободии мулки Тоҷикистони ман аст.
Бо заҳмати халқи мо шавад он бунёд,
Роғун ба мисоли мактаби илму фан аст.**

Халқи бузурги тоҷик ба қофияи нури маънӣ радифи нури барқро зам намуда, ғазали сабти рӯшноиро ба ҷаридаи олам эҳдо хоҳад кард.

Зимнан, сохтмони Нерӯгоҳи барқи оби Роғун дар Тоҷикистон соли 1976 шуруъ шуда буд, бинобар ин, нерӯгоҳи барқи обӣ аксар вақт лоиҳаи бузургтарини дарозмӯҳлат дар кишвар номида мешавад.

Тибқи лоиҳа, пас аз анҷоми сохтмони иншооти гидроэнергетикӣ НОБ-и Роғун он баландтарин дар ҷаҳон хоҳад шуд.

Зухра Турсунова,

корманди шуъбаи иттилоот ва нашрия

гардад,
Агар хоре бувад, гулдаста гардад.

Мардуми Тоҷикистон бори дигар ба ҷаҳониён қудрати азалии хешро нишон дода аз рисолати созандагии худ дарак доданд.

Ҳазорон фидоиёни роҳи дурахшони мамлакат шабу рӯз дар майдони кори нерӯгоҳ заҳмат кашада, бо ғурури Рустамона ва ҷиммати Фарҳодона ҷиҳати дар фурсати кӯтоҳ ба истифода додани Роғун тадбирҳои муассир меандешанд.

Равшанистон

**Равшан аст аз нури Норақ ҷовидон,
Хонаи чашму дили мо тоҷикон.
Кохи шиқу эътиמודи мо бувад,
Нурбор аз НОБ – и Роғун ин замон.**

**Нури Роғун Шарқро равшан кунанд,
Нури Роғун даштро гулишан кунанд.
Миллати нурони нурофарин,
Нури Роғунро ба худ ҷавшан кунанд.**

**Ҳаст Роғун равшанибахши замон,
Ҳаст Роғун нури ҳар як хонадон.
Ифтихори мо бувад, эй дӯстон,
Мешавад машҳур номи тоҷикон.**

**Соли нав бо ибтиқори Пешво,
Ҳуш ҳаме равшан дили мо мекунанд.
НОБ-и Роғун бо зиёи хештан,
Равшанистон манзили мо мекунанд.**

**Мирзо Ғафурзода
ассистенти кафедраи урология,
н.и.т.**

Тақлили рӯзи таърихӣ дар МОҚ

Рӯзи 16-ноябр дар Маркази омодагии қаблӣ бахшида ба “Рӯзи Президент”, ки ба ҷашни воқеан таърихӣ ба кор даромадани агрегати якуми нерӯгоҳи барқи оби Роғун рост омад, чорабинии васеи фарҳангӣ баргузор гашт. Дар ҷамъомад омӯзгорони фанни таърих ва ҳуқуқ н.и.т. Фозилова М.З. ва Ҳамроева С.С. баромад карда доир ба аҳамияти таърихӣ иҷлоси-

я тақдирсози XVI-ум ва асарҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маълумоти муфассалро пешкаши омӯзгорон ва шунавандагон гардонданд. Шунавандагон бо сурудҳои дилнишини худ хотири ҳозиринро шод гардонданд. Инчунин эссеҳои беҳтарин доир ба мавзӯи “Мо пайравони Пешвои миллатем” ва “Иншооти бузурги аср” ба ҳайати комиссияи пешниҳод карда шуд. Дар охир саволҳои викторина бо номи “Таърихдони беҳтарини Марказ” пешкаши шунавандагон гардониданд шуд, ки дар рӯзи Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷамъбаст карда мешавад.

Навиди фатҳ

Нерӯгоҳи барқи оби Роғун иншооти ҳаётан муҳими стратегии мамлакат ба ҳисоб меравад. Сохтани ин иншооти азими гидроэнергетикӣ ҳануз солҳои 80-уми асри XX оғоз гардида буд. Аммо парокандашавии собиқ Иттиҳоди Шуравӣ ва ҷанги дохилии Тоҷикистон имкон надоданд, ки ин сохтмон пурра ба охир расад. Энергияи истеҳсолкардаи НОБ-и Роғун на танҳо ҷумҳуриамонро аз бӯҳрони энергетикӣ мебарорад, инчунин имкон медиҳад, ки як қисм нерӯи барқи истеҳсолшуда ба фурӯш бароварда шавад.

Роғун ин манбаи нур аст, зеро он Тоҷикистонро ба ахтари ҳамешатобон табдил хоҳад дод.

**Аз ту Роғун иқтисодии миллат
афзун мешавад,
Тоҷикистони азизи мо дигаргун
мешавад.**

Имрӯз Тоҷикистон ба хотири сохтмони нерӯгоҳи Роғун монанди ҷавони қавипайкар ва диловари қариб бистсолаест, ки ба мисли Фарҳоди қушқан синаи қушқори хороро мешикофад, пеши дарёи шуҳу саркаши Вахшро мебандад, кишвари худ ва минтақаро чароғистон мегардонад.

Дар мурочиатномаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон омадааст.

«Он рӯз дур нест, ки дар партави нури Роғун парчами Тоҷикистони соҳибистиқлол ва тоҷи заррини

давлати тоҷикон ҷилои тозае хоҳад гирифт.»

Мардуми тоҷик аз набудани барқи доимӣ ба душвориҳои зиёде рӯ ба рӯ мешуданд. Ҳоло бошад, ин душвориҳо паси сар гардида истодаанд. Бунёди Роғун ин нангу номус ва ифтихори ҳар шаҳрванди Тоҷикистон аст. Гуфтан мумкин аст, ки нисбати солҳои пешин интиқоли қувваи барқ дар шаҳру ноҳияҳо беҳтар гардидааст.

Баҳри чароғони хар хонадон, коргоҳу муасисаҳои моро мебошад бо амри дилу вичдон дар ин кори хайр ҳисса гузорем. Зеро НОБ-и Роғун натавонанд равшангарии рӯзгор, балки ояндаи дурахшони сарзамини мо хоҳад буд.

**Бунёди НОБ-и Роғун армони
миллати мост!
Нерӯи он фазояд, нерӯи қудрати
мост.**

**Роғун калиди фатҳ аст, Роғун
навиди фатҳ аст,
Боби наеве қушояд дар рушди
давлати мо.**

Хулоса, фардои дурахшони тоҷикистониёну Тоҷикистон аз бунёди НОБ-и Роғун вобаста аст. Сохтмони нерӯгоҳи Роғун корнамоии навбатии аҳолии кишвар ва мактаби ваҳдату бародарӣ, меҳнатпарастии бунёдкорист. Мардуми мо дорои нерӯи бузургу иродаи тавоност ва ин нерӯгоҳро месозад. Роғун манбаи азими нур мегардаду Тоҷикистонро ба зинаи нави тараққиёт мерасонад.

**Б.Н.Усмонов,
докторант PhD – и соли 2-юми
кафедраи урология**

АЗ ШАШ ТАРАФИ ВАТАН НАВИД ОМАДААСТ.

Солномаи Роғун

1931

Моҳи март ба мавзеи НБО Роғун аввалин кашшофон, олимони шинохтаи соҳаи барқ Каменский ва Гандин омаданд ва ҷойи бунёди Нерӯгоҳи Роғунро муайян карданд. Минбаъд кори онҳоро мутахассисони ботаҷриба Семён Колежнюк ва Виктор Ненахов идома доданд.

1972

10 июл оғози кор дар Нерӯгоҳи барқи обии Роғун аст. Варақани аввалини корро сардори минтақаи сохтмони Иттиҳодияи умумиттифокии «Гидроспецстрой» Борис Петрович Соболев пур кард. Дар ин варақа, ҷуз ному насаби сардор, инчунин номи муовини ӯ В.С. Бахтин, маркшейдер О.Н. Лобзин, кафшерчӣ П.В. Якимов, ронанда А.А. Попов ва боз ному насаби ду нафар коргарии маҳаллий-Анвар Давлатов (аз деҳаи Майдон) ва Мардон Гулов (аз деҳаи Сичароғ) сабт шуд. Ҳамин тавр, аввалин гурӯҳи корӣ аз миллатҳои гуногун мураттаб гардид.

1976

27 сентябр дар Сари Пулак гирдиҳамоӣ баргузорида шуд, ки дар он Котиби аввали КМ ПК Тоҷикистон Чаббор Расулов суҳанронӣ карда, моҳияти қарори Анҷумани XXV-уми КПСС-ро рӯй ба сохтмони Нерӯгоҳи барқи обии «Роғун» шарҳ дод.

Ҳозиринро вазири барқ ва энергетикаи Иттиҳоди Ҷамоҳири Шӯравии Сотсиалистӣ П.С. Непорожний табрик гуфт ва оғози сохтмони НБО «Роғун»-ро фоли нек донист. Баъди гирдиҳамоӣ таркишҳои бунёдкорона садо дода, ҷаҳонро аз оғози сохтмони шаҳр ва нерӯгоҳи оянда пайғом дод.

1977

Моҳи март дар Роғун ташкилоти ибтидоии комсомолӣ таъсис ёфт, ки он 20 нафар ҷавонро муттаҳид мекард.

1986

9 декабр аввалин маҳфили машваратии корхонаҳои ҳамҷавор дар доираи «Эстафетани коргарӣ» барпо гардид. Дар оғози маҳфил котиби аввали КМ ПК Тоҷикистон Қаҳҳор Маҳмамов гуфт, ки шартҳои мусобақани сотсиалистии «Эстафетани коргарӣ»-ро бояд бо моддаи «Парвариши кадрҳои инженерӣ» пурра кард.

Байни бунёдкории Роғун ва ҳама муассисаву корхонаҳо, ки ба Роғун мошини дастгоҳ ва лавозимот мефиристанд, шартнома ба имзо расид. Ин маҳфили машваратӣ дар таърихи соҳмони НБО Роғун саҳифаи тозае боз кард. Дар ин ҷаласа марҳилаҳои муҳими эъморӣ боргоҳи нур мушаххасан муқаррар шуданд, ки мувофиқи он: соли 1987-бастанӣ маҷрои Вахш, соли 1989-ба кор андохтани агрегати якум, соли 1990-анҷом додани соҳмони шаҳри Роғун ва соли 1993-пурра ба истифода додани нерӯгоҳ ба нақша гирифта шуда буд.

1987

22 январ Президиуми Шӯрои Олии РСС Тоҷикистон дар бораи таъсиси Кумитаи ташкилии шаҳри Роғун қарор қабул кард.

22 апрел ҷаласаи аввалини Кумитаи ташкилӣ барпо гардид, ки дар он собиқ раиси ҳукумати шаҳри Норақ Яҳёхон Мирфозилов раиси ин кумитаи интихоб шуд.

28 декабр дар таърихи соҳмони нерӯгоҳ нақш бастааст. Пеши маҷрои Вахш баста шуд ва об ба ҷониби нақби НБО-и Роғун равона гардид. Ба ин муносибат гирдиҳамоии пушқӯҳе баргузорида шуд, ки дар он бунёдкорон, роҳбарони хизбӣ, иттифокҳои касаба, ташкилотҳои комсомолӣ, намоёндогони ҳама муассисаву корхонаҳои ҳамҷавор иштирок доштанд.

1993

8 май дар Роғун ҳодисаи даҳшатангез рух дод. Сел пеши дарёи Вахшро бан карда, аз нақбҳои сарзад ва дарғоти пешбандро қанда, ҳамаро ба коми бало кашид. Заҳмати беш аз 20-сола ба якборагӣ зерӣ селовард монд. Ҳамаи нақбҳо, ки самарани заҳмати чандинсола буд, куму сангу лойка корношоям гардониданд.

1994

Ҳукумати Русия бо Тоҷикистон барои ҳамкорӣ бо сохтмони Роғун шартнома ба таваллуф бахонаи ноамни диёр корро мавқуф гузошт. Сохтмон батадрич вайрон гашта, техникаву таҷҳизоташ аз кор баромад.

Тоҷикистон ва Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Русский алюминий» (Федератсияи Русия), ки 16-уми октябри соли 2004 дар шаҳри Душанбе ба имзо расидааст, бинобар иҷро нагардидани уҳдадорихои базиммагирифтаи Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Русский алюминий», ба тариқи яктарафа бекор карда мешавад.

2008

Ноиби президенти комиссияи байналмилали рӯҷе ба сарбандҳои бузург, профессор Х. Абадҷиев (Булғористон) асоснокозии техникӣ-иктисодии Маҷмааи гирдоэнергетикаи Роғунро, ки аз тарафи ширкати «Lahmeer international» гузаронида шуда буд, пурра омӯхта, асосҳои техникӣ-иктисодии онро маълум донист ва таъкид дошт, ки барои сарбанд саҳми сангу шағали аз ҳама мувофиқтар аст.

30 май Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон баҳри шиносӣ бо рафти корҳои сохтмонӣ дар нерӯгоҳ ба шаҳри Роғун ва китъаҳои сохтмонӣ ташриф оварданд.

2009

28 октябр Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон баҳри шиносӣ бо рафти корҳои сохтмонӣ ва суҳбат бо бинокорони Нерӯгоҳи барқи обии Роғун ба

корҳои барқарорсозӣ дар Нерӯгоҳи Роғун шинос шуда, бо ҷаълоҳои шаҳр мулоқот анҷом доданд.

6 ноябр Машварати дуҷониби корӣ доир гардид, ки лоиҳаи ҳисоботи ташхисро дар бораи экология ва таъсири иҷтимоии тарҳ ба муҳокима гузоштанд. Инчунин, нақшаи лоиҳаи санҷиши муаллифӣ ва тайёрӣ барои санҷиши сифати техникӣ муҳокима карда шуд.

2013

11 феврал даври сеюми музокира баргузорида шуд, масъалаи лоиҳаи ҳисоботи натиҷаи ташхис ва тадқиқоти геологӣ ба муҳокима гузошта шуд. Дар ин машварат инчунин масъалаи натиҷаҳои тадқиқоти сейсмологӣ, ҳақиқати воқеии амалӣ шудани нақшаи дарғотҳои дарёи Вахш, санҷишҳои геологӣ майдони сохтмон, вариантҳои гуногуни сатҳи дарғот, ғойдаву зиёни шаклҳои гуногуни дарғотҳои пешниҳодгашта ва шаклҳои роҳандозии он вобаста ба маҳал муҳокима шуданд.

2014

14 июл даври панҷуми машварат дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон доир гашта, масъалаҳои баҳссталаби техникӣ ва иқтисодии лоиҳа баҳогузорӣ карда шуданд ва лоиҳаи ҳисоботи натиҷаи ташхис

баста ба ҳамкории ҷониби Тоҷикистон бо ширкати «Салини Импречило» дар соҳаи гидроэнергетика, хусусан, ҳамкорӣ дар сохтмони Нерӯгоҳи барқи обии Роғун баррасӣ шуд.

4 август Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади шиносӣ аз рафти иҷрои корҳои барқарорсозӣ дар Нерӯгоҳи барқи обӣ ба шаҳри Роғун ташриф оварданд.

29 октябр бо иштироки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар соҳили дарёи Вахш маросими оғози бунёди сарбанди Нерӯгоҳи барқи обии Роғун барпо шуд.

2017

10 май Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз ҳолати кунунии мавзеи банду бастаи маҷрои дарёи Вахш ва ҷараёни бунёди пешдарғоти болои шинос шуд.

9 июн таҳти раёсати Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Шӯрои назирони Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Нерӯгоҳи барқи обии Роғун» Қоҳир Расулзода маҷлиси умумии солонани саҳмдорони ЧСК «Нерӯгоҳи барқи обии Роғун» баргузорида гардид, ки дар он 10 масъала мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

20 июн намоёндогони Бонки миллии Тоҷикистон дар якҷоягӣ бо мутахассисони Ширкати рейтингӣ байналмилалӣ «Moody's Investors Service» ва коршиносони ширкати «Oppeheimer» барои шинос шудан бо рафти корҳои сохтмонӣ ба НБО «Роғун» сафари корӣ анҷом доданд.

16 сентябр Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муҳоҷирон аз минтақаи зериобшавандаи НБО-и «Роғун» дар деҳаи Сайидони болои ҷамоати деҳоти Сичароғи шаҳри Роғун муассисаи таълимии дорони 320 ҷойи нишаст ва дар деҳаи Ёли гармобаи ҷамоати деҳоти Қадӣ об барои 320 нафар хонанда дар як баст мактабҳои замонавиро ба истифода дод.

2018

31 январ Роҳбари ширкати «Салини импречило» («Salini Impregilo») Пиетро Салини баъди мулоқот бо Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба намоёндогони ВАО изҳор намуд, ки агрегати якуми НБО «Роғун» 16 ноябри соли 2018 ба кор дароварда мешавад.

15 март гурӯҳи табиғотӣ аз ҳисоби зиёиёни кишвар дар шаҳри Роғун бо кормандони НБО-и «Роғун» мулоқоти самимӣ анҷом доданд.

26 июл Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри шиносӣ бо ҷараёни корҳои сохтмонӣ дар НБО «Роғун» ба шаҳри Роғун ташриф оварданд.

26 июл Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо роҳбарону масъулони НБО «Роғун» ва ҷаълоҳои шаҳри Роғун Машварати корӣ анҷом доданд.

Амонова С.Б., муаллимаи кафедраи «Фанҳои ҷомеашиносӣ»

2002

29 май Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади шиносӣ бо вазъи иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятию сиёсӣ ба шаҳри Роғун ташриф оварданд. Бозиди қорни Пешвои миллат дар шаҳри Роғун аз шиносӣ бо ҷараёни корҳои анҷомдодашуда дар соҳмони НБО Роғун оғоз гардид.

2004

16 октябр байни Ҳукумати Тоҷикистон ва Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Русский алюминий» (Федератсияи Русия) созишнома ба имзо расид. Мутобиқи он, идомаи сохтмони НБО-и «Роғун»-ро бояд «Русский алюминий» ба уҳда мегирифт.

2005

26 сентябр Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади иштирок дар маросими оғози расмии корҳои сохтмонӣ дар Нерӯгоҳи барқи обӣ ба шаҳри Роғун сафар карданд.

2007

31 август Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Русский алюминий» (Федератсияи Русия) ба имзо расид. Дар он зикр ёфта буд, ки созишнома дар бораи ҳамкории дарозмуддати Ҳукумати Ҷумҳурии

мавзеи бунёди иншооти бузурги аср ташриф оварданд.

2010

5 январ Мурочиатномаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба мардуми Тоҷикистон бобати ба бунёди НБО-и «Роғун» саҳм гузоштан нашр шуд.

2011

17 май бо иштироки коршиносони Бонки ҷаҳонӣ, муаллифони лоиҳа, манфиатдорон, хаводорону муҳолифини тарҳ, намоёндогони созмонҳои тавачҷуҳоштаи байналмилалӣ, ташхисгарони ҷаҳонии созмонҳои ҷамъиятии дуру наздик дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон машварати нахустини корӣ доир гардид, ки натиҷаи ҷаълоии ду гурӯҳи ташхисгарони байналмилалиро муҳокима ва натиҷаи бадастомадаро пешниҳоди иштирокдорон намуданд. Андешаи ҳукуматҳои манфиатдор, ҷамъияту созмонҳои гуногун ва шахсиятҳои алоҳидаро ба инобат гирифта, барои муҳокимаи маъалаҳои пайдошуда муҳити солими баҳс ба вуҷуд оварданд.

2012

10 июл Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба сафари корӣ ба шаҳри Роғун ташриф оварданд. Зимни он бо рафти

экологӣ ва иҷтимоӣ пешниҳод гардид.

Дар музокираи ҷамъбасти, ғайр аз коршиносони Бонки Ҷаҳонӣ, таҳсилоти созмонҳои масъули байналмилалӣ ва намоёндогони 46 ҷомеаи шаҳрвандӣ бо ҳайати ҳукуматҳои саш давлати манфиатдор (Тоҷикистон, Афғонистон, Туркменистон, Қирғизистон, Қазоқистон ва Ўзбекистон) иштирок ва масъалагузорӣ карданҷ. Ғайр аз намоёндои Ўзбекистон дигар ягон иштирокчи машварат андешаи муҳолиф надошт.

2015

15 август Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади ошноӣ бо ҷараёни корҳои сохтмонӣ ва суҳбат бо бинокорони Нерӯгоҳи барқи обии Роғун ба мавзеи бунёди ин иншооти бузурги аст ташриф оварданд ва ба оғози ҷаълоии Озмоишгоҳи марказии сохтмонӣ асос гузоштанд.

2016

1 июл Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон Роҳбари ширкати «Салини Импречило» ҷаноби Пиетро Салиниро ба ҳузур пазируфт.

Дар мулоқот масъалаҳои во-

КОЛЛЕКТИВ У НАС ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНЫЙ

Дар ДДТТ ба номи Абуали ибни Сино имрӯз 1358 нафар донишҷӯёни хориҷӣ аз 14 давлати дунё ба таҳсил фаро гирифта шудданд. Ҳар кадоми онҳо бо як орзую умед ва меҳру ихлос ин даргоҳи муқаддасро бо мақсади аз худ намудани нозуқиҳои касби табибӣ интиҳоб намудаанд. Дар зер мо тассурати чанд нафар донишҷӯёни хориҷиро пешкаши хонандагон менамоем, ки чун рамзи муҳаббат ба ин диёри зебоманзар ва Донишгоҳи тиббии он ба идораи рӯзнома пешниҳод намудаанд:

Я- Альвина Хан, студентка 2-го курса ТАДЖИКСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. АБУАЛИ ИБНИ СИНО.

Я гражданка Пакистана. Горжусь тем, что поступила именно в ТГМУ. Все у меня спрашивают, почему я поступила именно в ТГМУ?

В 2000 году мой отец закончил наш университет и стал врачом, благодаря нашим учителям, профессорам он стал хорошим и успешным специалистом. В нашем университете самые лучшие учителя, которые стараются для нас, помогают нам и поддерживают во всём. У нас уроки проходят на высшем уровне на каждой кафедре есть своя лаборатория, где мы занимаемся практическими занятиями. Спасибо нашим учителям, которые со всей душой дают нам все свои знания и навыки. За эти прошедшие 2 года мы узнали много нового о медицине, историю Таджикистана и таджикского народа, о культуре таджикского народа.

В Центральной Азии наш университет (ТГМУ) считается одним из лучших университетов, куда поступают студенты из разных стран: Индия, Пакистан, Афганистан, Узбекистан, Туркменистан и т.д. С каждым годом число иностранных студентов становится всё больше и больше, студенты приезжают для того, чтобы получить хорошие зна-

ния от наших опытных и грамотных учителей и в будущем стать лучшими врачами в своей стране.

Я очень горжусь тем что я живу и учусь в этой прекрасной, красивой и гостеприимной стране - ТАДЖИКИСТАН. Я люблю эту прекрасную страну за её красоту, доброту, чистоту и прекрасных людей, которые всегда рады тебе помочь. Таджикский народ очень добрый и гостеприимный по отношению к иностранным студентам, люди всегда с открытой душой рады помочь и поддержать в трудную минуту.

После окончания университета каждый из нас сбережёт все те знания, которые учителя дают нам каждый день, мы станем хорошими людьми и, самое главное, отличными и грамотными врачами, чтобы нами гордились наши преподаватели. И чтобы в нашем дальнейшем пути мы с гордостью могли бы сказать что, мы учились в ТАДЖИКСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ МЕДИЦИНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ИМ. АБУАЛИ ИБНИ СИНО!

**Альвина Хан,
студентка 2-го курса мед.фак.**

I am Bahadir Ismayil Yadigar oglu, from Azerbaijan and I was admitted to Avicenna Tajik State Medical University in 2016.

I have so many good memories about our university though I haven't finished it yet, and I hope that there will have been more of them by the time I graduate from this university.

As far as I know the Avicenna Tajik State Medical University is considered one of the oldest and best universities in Central Asia, and it is true because this university has given many scientists and doctors who takes care of people's health both in Tajikistan and abroad. These doctors and scientists also have many discoveries in new medicine and new types of treatments which are used in Tajikistan and in other parts of the world, and that is why ATSMU has gained a noble place among the health institutions in the world. I believe that the university, which has been named after Abu Ali ibn Sina, will also give many famous doctors and scientists to the world in the future.

Our university has a very experienced staff; medical scientists, professors, doctors, teachers who are helpful in assisting to learn more about the subjects we have now. The lectures, seminars and lessons of our professors and teachers are so interesting, enjoyable and helpful that we can learn topics easily. You can find many unforgettable personalities among them;

especially the professors and teachers who give us lectures, practical lessons, and the staff in the International Department.

Our university has a large number of students from different countries of the world. I am from Azerbaijani and I study at the Medical Faculty. The education language of our group is English. A lot of my student fellows have been close friends and we have spent countless pleasurable moments not only in studying but also in leisure time. I got to know every corner of the university with help of my friends. The students, especially my fellow students in our group are very kind and we usually try to help each other. It helps me to learn faster.

The library of the university is very big and light. It is a quiet place for the students to prepare for the classes. It has many computers and the internet access for doing researches.

I want to remember great thanks to our rector, professors, teachers, fellow students and friends for their help.

**Student of 3rd year,
medical faculty**

I'm Nadine Bingoel, a girl from Bavaria, Germany and I go to the first course of the medical university in Dushanbe "Abuali Ibn Sino". Some people asked me, 'Why did you choose this country and why this university?' and the answer to that is very easy: I myself am half Tajik and half Turkish, and I always wanted to reconnect with my tajik roots. Meeting my family in Tajikistan and learning the language were severe reasons why

I decided to come to this country. And why did I choose the medical University? That is also easy to tell: Medicine was always my dream, since I can think of. I can't imagine myself doing something other than working as a doctor.

When talking about what I really love about Tajikistan there are a lot, but if only asked about 3 things I love about Tajikistan it's the landscape, the food and the weather. I love the mountains that are visible from every place that you stand at, I love the

good foods such as Lagman and Plov, and the beautiful sun shining with beautiful warmth all over the country.

What I really like to do in

my freetime is taking a walk around my mikrarayon or drawing the Tajik Landscape, or going eating somewhere in a tajik restaurant. But most of the time I stay at home to learn for University, because I want to be a good student, and I take my opportunity to study medicine in Tajikistan very seriously. I am very happy that I came to this country, and I hope to spend even more beautiful time here.

**Student of 1st year,
medical faculty**

И МЫ ЛЮБИМ СВОЙ ТГМУ!

2018 год - самый счастливый год в моей жизни. Сбылась моя мечта, к которой я так долго стремилась: я поступила в медицинский университет.

Родилась я в Кыргызстане, в городе Ош. Уехать в другую страну было не самым лёгким решением для меня. Но в свои 22 года я решилась на этот шаг. Я поступила в ТГМУ и уехала в Таджикистан. Уже целых 3 месяца я живу и учусь в другой стране, но могу сказать, что в Душанбе я чувствую себя как дома. Конечно присутствует тоска по родным и близким, но то, как встретил меня этот город - не сравнимо ни с чем. Приняли меня в Душанбе очень тепло.

Культуры наших стран похожи. Здесь очень добрый, приветливый и отзывчивый народ. Сам город очень красивый и обворожительный.

Что касается моего университета, могу сказать, именно здесь я могу реализовать себя. Для меня это второй дом, ведь здесь я провожу большую часть своего времени, занимаясь любимым делом. Больше всего в университете мне нравятся отношения между студентами и

преподавателями. Уважение друг к другу стоит на первом месте. Это позволяет найти общий язык и быть в хороших отношениях с педагогами.

За время своего обучения, я приложу огромные усилия, чтобы рассказать много интересного и познавательного о Кыргызстане и узнать как можно больше о Таджикистане. Я уверена, что получу здесь достойные знания, потому что у меня есть очень много возможностей для самореализации и саморазвития. А также по окончании обучения увезу частичку знаний о стране и буду всегда вспоминать об этих моментах с улыбкой на лице и теплом в душе.

Асалхон Сайдалиева,
студентка 1-го курса, пед.фак

В Таджикистане много высших учебных заведений. Я выбрала ТГМУ им. Абуали ибни Сино и решила поступить. Мне говорили, что это очень популярный университет. Каждый год число иностранных абитуриентов увеличивается в этом университете.

Я инострантка, думала, что мне будет трудно учиться в другой стране. Я глубоко ошибалась. После поступления в университет я познакомилась с многими отзывчивыми и добролюбивыми людьми. Они всегда во всем помогают и от них я узнаю много нового. Мой университет расположен в небольшом городе Душанбе. Мой университет очень популярен. Здесь преподают грамотные преподаватели. Мой университет имеет долгую историю. Жизнь моего университета полна различных событий. В этом университете

ежегодно проводятся различные конференции, семинары, совещания. Каждый студент может участвовать в них.

Кроме того, наш университет сотрудничает с университетами 15-ти стран. Поэтому каждый год профессора из этих университетов посещают наш университет, встречаются со студентами и обмениваются знаниями. Я очень рада, что выбрала этот университет и сделаю все возможное, чтобы мой университет стал лучше и популярней.

Нилюфар Вохидова,
студентка 1-го курса
пед.фак

Меня зовут Гылыжова Марал. Я родилась 1 октября 1998 года в Туркменистане. Я с детства мечтала стать врачом.

Таджикистан - солнечная и горная страна. А народ гостеприимный и дружный. Я много слышала об этой стране и всегда хотела узнать больше об обычаях таджикского народа, так как нашими предкам был именно этот народ. В поисках знаний я приехала сюда учиться, и

у меня получилось совместить две мои мечты. Когда я приехала в Душанбе, я почувствовала себя как дома. Мой университет, мои однокурсники заменили мне моих земляков. Здесь я нашла много новых друзей, а мои подруги ежедневно рассказывают и по мере возможности знакомят меня со своими обычаями.

Я рада, что выбрала именно этот университет, Таджикский Государственный Медицинский Университет имени Абуали ибн Сино. За эти два месяца, что я учусь, я получила много полезных знаний, а дальше будет интересней. Я уверена, ведь здесь преподают самые лучшие преподаватели.

Марал Гылыжова
студентка 1-курса мед.фак

A childhood ambition of becoming a Doctor led me to this amazing world of medical education.

Around the whole global zone, here in Tajikistan I found a comfort and intense medical education system. I heard a lot about this medical university, then I reached here and now I am experiencing the morals, ethics and well teaching part of medical lessons. As a world of medicine, this university assures well knowledge about modern medicines, practical and way of properly maintaining

each one's life. Strict and faithful way of management, fruitful classes, highly responsible departments, guiding and caring to each medical student, all these are the own characteristics of this crowned medical university. Tajikistan is a country having strong harmonious relation with India giving birth to thousands of doctors who had their motherly origin in India. Moreover, this snowing land is providing a chilling touch to everyone that provides a very fresh feel to each medical student to capture the new lessons of medical life.

As a medical student I would like to say that this medical university is an intense environment filled with new experiences, feelings and thoughts.

**BEST WISHES TO ALL
FUTURE DOCTORS**

**Student of 3rd year,
medical faculty**

Создатель фантастической офтальмологии

«Настоящим памятником пусть будет то, что после нас останется другим поколениям» **С.Н. Фёдоров**

Начиная со времён Гиппократа, людей беспокоили болезни глаз, что вызывало большой интерес со стороны медицинского сообщества. Учения о глазных болезнях передавались из поколения в поколение. Во второй половине 19 века в развитии офтальмологии отмечается бурный подъём, вызванный рядом открытий. Эти открытия, главным образом, связаны с именами таких учёных, как Г. Гельмгольц,

надо хорошо знать прошлое с самого начала»,

«...Я пошёл в первый класс в городе, где мой отец был командиром дивизии. Прекрасный город-Каменец-Подольск...И вот после тяжёлых голодных лет 1932-1933 годы отец впервые получил отдельный дом...у нас был огромный сад...Это было любимое место игр, где царил детский, особый мир», вспоминает С.Н.Фёдоров.

А. Грефе, И. Кеплер, С.Н. Фёдоров. Они заложили прочный фундамент как хирургического лечения органа зрения, так и методов его исследования.

В этой публикации представлено краткое изложение жизни и творчества великого офтальмолога – Героя социалистического труда (1987.), награждённого Золотой медалью им. Ломоносова Академии наук СССР (1987.), академик РАМН, член – корреспондент РАН, заслуженный изобретатель и член международных обществ и редколлегий, лауреат престижных премий. На Международном конгрессе в Канаде в 1994 С.Н. Фёдоров признаётся «Выдающимся офтальмологом XX века». Будучи гражданином и патриотом России, он активно участвует в общественной жизни страны. 1989 г. – он народный депутат Верховного Совета СССР, 1991 г. – депутат Верховного Совета РСФСР, 1995 г. – основатель и лидер «Партии самоуправления трудящихся», 1996 г. – депутат Госдумы 2 – го созыва, 1996 г. – кандидат на пост президента России, 1998 г. – инициатор принятого «Закона о народных предприятиях».

Святослав Николаевич Фёдоров известен офтальмологам всего мира, он был человеком, памятным не только своей ролью клинициста и офтальмолога, но и также учёным, изобретателем, педагогом, издателем и, наконец, политиком, который когда-то мечтал стать Президентом Российской Федерации.

Это была яркая неординарная личность, которую отличала удивительная энергетика, широта кругозора, любовь к жизни во всех её проявлениях. С.Н. Фёдоров – академик общения, блестящий оратор и собеседник.

«Мои ценности — душевное богатство, здоровье и благо людей, свободный и эффективный труд, справедливость, самоуправление и солидарность», писал С.Н. Фёдоров.

С.Н. Фёдоров родился 8 августа 1927 года в украинском городке, ранее называвшемся Проскуров, а теперь переименованном в Хмельницкий. Его отец командовал полком Красной Армии. Поскольку стать пилотом не удалось, Фёдоров поступил в медицинский институт в г. Ростов-на-Дону.

«Чтобы понять настоящее,

После окончания школы в 1943 году, Фёдоров мечтал стать лётчиком и воевать против немецких захватчиков. Однако в связи с ампутацией ноги из-за несчастного случая, его мечтам не суждено было сбыться. «Хотелось более свободной специальности. Казалось, если буду лётчиком, то хотя бы в небе смогу решать все вопросы сам, без подсказок».

Кандидатская диссертация, которую он защитил в 1958 г была на тему Сосок зрительного нерва и слепое пятно при заболеваниях центральной нервной системы

В 1959 г. С.Н.Федоров-стала ведущим клиническим отделением филиала НИИ ГБ им. Гельмгольца в г. Челябинске.

Святослав Николаевич, совместно с рабочим электроаппаратного завода С.Я.Мильманом, изготовили первый искусственный хрусталик и провели опыты на кроликах.

Ребёнок экспериментальной операции. Смело... В 1960 г. искусственный хрусталик был впервые в СССР имплантирован 12-летней Лене Петровой.

«Бывают действительно ситуации, которые загоняют в угол. Но чтобы они сломали жизнь-это надо позволить сломать. Однажды промолчал. Однажды спасовал. Однажды отступил. Однажды простил подлость. Дальше пойдёт цепная реакция...»

«Он был, конечно, не только отличным врачом, но и талантливым организатором. С громадным энтузиазмом он занимался поиском финансов, подбором строителей, закупкой аппаратуры, административно-хозяйственными вопросами... Всё начинал с нуля, никто и ничего ему готовеньким не принёс. В этом Святослав Николаевич сильно отличался от своих коллег, далёких от подобных хлопот».

«Я тоже эгоист. Я получаю удовольствие от того, что могу вылечить тысячу человек, два миллиона. От того, что я могу заставить улыбаться не только свою жену, а всех своих сотрудников. Я получаю от этого величайшее удовольствие. У меня вот такое хобби - заставлять людей улыбаться».

То, что сделал академик С.Н.Фёдоров для медицины, для общества в целом, переоценить нель-

зя. С именем Святослава Фёдорова на протяжении десятилетий было связано понятие прогресса в медицине. Он раздвигал её границы, не обращал внимания на чьи-то «нельзя», шёл на риск - и риск оправдывался.

Поставив перед собой задачу освобождения людей от очков, Святослав Николаевич Фёдоров произвёл подлинную революцию в офтальмологии. Из скромной размеренной науки он превратил её в яркую, бурно прогрессирующую, престижную отрасль медицины. Благодаря его достижениям, Россия и сейчас остаётся одним из лидеров мировой офтальмологии. Реализуя им же сформулированный принцип «Прекрасные глаза каждому!», Святослав Фёдоров и его школа, подвижники в разных странах сделали счастливыми миллионы незрячих людей.

С.Н. Фёдоров был великим генератором идей. Он – автор 240 изобретений, 260 патентов и полезных моделей, в том числе 126 зарубежных патентов, 720 научных публикаций. Им подготовлено 88 кандидатов и 17 докторов медицинских наук. С.Н. Фёдоров изобретал сам и создал систему, которая предполагала поиск нового и изобретательскую деятельность сотрудниками института.

Имя Святослава Николаевича – символ неустанной заботы о здоровье людей, борца за процветание страны и нашего общества.

Фёдоров открывает эру микрохирургии не только в офтальмологии. Операции начинают выполняться на новом качественном уровне: под микроскопом, микрохирургическим инструментарием и сидя, с упором для рук.

Дело Фёдорова живёт. Сегодня, как и вчера, МНТК выполняет свою главную социальную миссию – служение народу. Вершиной творческой деятельности С.Н. Фёдорова является создание в 1986 году МНТК «Микрохирургии глаза» и открытие 11 филиалов на территории всей России.

Цель – социализация офтальмологии, максимальное приближение высокотехнологичной медицинской помощи к населению. Сегодня МНТК «Микрохирургия глаза» завоевала лидирующие позиции в мировой медицине. Развитие данной МНТК «Микрохирургия глаза» продолжалось из года в год, из века в век.

В одном из своих интервью С. Н. Фёдоров сказал: «Я понял, что добро нужно совершать в больших дозах. Я уверен, что уже к концу нынешнего века наша медицина будет фантастической индустрией гуманизма: мелкие больницы превратятся в могучие медицинские центры ранней хирургической профилактики».

Создан операционно-диагностический модуль на базе железнодорожного вагона

С.Н. Фёдоров создаёт операционный конвейер и называет его «Автоматической линией зрения». За 2 часа оперировалось сразу 60 пациентов. Огромное количество операций при высочайшем качестве. Идея появилась тогда, когда очереди на кератотомию возросли до года.

«Все вместе — во благо каждого и ради величия России» стало

девизом МНТК.

МНТК лечит катаракту, глаукому, близорукость, астигматизм, дальнозоркость, прогрессирующую близорукость у подростков 14-16 лет. Главная часть операций выполняется самими квалифицированными специалистами. Это позволяет в 5-8 раз снизить количество осложнений, которые бывают во время индивидуальной хирургии. В день институт с филиалами производит 1400-1500 операций, за год – более 200 тысяч.

С 1971 года С.Н. Фёдоров пробыл идею летающей клиники. Наконец, в 1989 году у МНТК появился свой аэробус «ИЛ-86» с оперблоком, поликлиникой, конференц-залом, который совершал офтальмологические «десанты» во многие страны мира.

Для лечения иностранных пациентов приспособили гостиницу «Космос». В МНТК проконсультировано более 70 тысяч иностранных пациентов из 122 стран и сделано 36320 операций.

Коллективный подряд – это распределение дохода по проценту участия в общем доходе. Метод повысил производительность труда коллектива за первый же год на 82%. Все стали стремиться к получению максимального общего дохода, а это возможно, только если повышается качество лечения. Количество осложнений сократилось в 5 раз.

Воспоминания Ирэн ефимовны жены С.Н.Фёдорова

«Идея «Ромашки», знаменитого фёдоровского хирургического конвейера, родилась на моих глазах. Мы зашли на дачу к нашим приятелям, сидели, перекусывали и болтали. А у них был круглый стеклянный стол. И хозяйка предложила сесть вокруг него, чтобы легче было передвигать тарелки – как в китайском ресторане. Слава мгновенно зажёгся: «Слушай, как

ты здорово это придумала. Посуды ставить много не надо, дотянуться легче, повернул столешницу – и всё. А какая замечательная может быть система операций, представляете? Посадить хирургов за круглый стол, он бы вертелся, и каждый врач делал тот этап операции, который нужно. Это сколько же больных можно оперировать одновременно, сколько времени сэкономить?»

Второго июня 2000г. Трагическая оборвалась жизнь Святослава Николаевича Фёдорова – выдающегося офтальмолога нашего времени. Чем больше проходит времени с момента гибели, тем рельефнее становится его фигура и ярче осознание масштаба личности.

Известные слова А. Блока «И вечный бой, покой нам только снится...» могут быть эпиграфом его жизни. Поскольку вся его жизнь –

это борьба, борьба, прежде всего, за идею, борьба с косностью, обстоятельствами, ударами судьбы. В 10 лет он становится сыном «врага народа». Трагическая случайность в 17, и он лишается ноги, рушится мечта о небе. Приходится покинуть лётное училище и вновь искать свой путь. Фёдоров становится врачом – офтальмологом, новатором, революционером, возмутителем спокойствия.

Он превращает офтальмологию из скромной размеренной специальности в яркую, бурно развивающуюся наукоёмкую престижную отрасль. Обеспечивает стремительный взлёт отечественной и мировой офтальмологии, выход России на лидирующие позиции. Определяет судьбы огромного числа людей: пациентов, медицинских работников, инженеров. Талант – это непрерывность усилий. Фёдоров был именно из этой породы людей, и именно в этом секрет его феноменального взлёта от провинциального врача до всемирно известного учёного, блестящего хирурга, талантливого организатора, творца, подвижника, слава которого перешагнула национальные границы.

Благодаря отечественным достижениям за свою короткую насыщенную жизнь, Святослав Николаевич лечение заболеваний органа зрения подвёл к высокому уровню.

Святослав Николаевич разработал и ввёл в практику операцию по радикальной кератотомии, позволившей миллионам пациентов избавиться от очков. Попутно были разработаны кератотомические ножи с алмазным лезвием, с возможностью дозирования глубины разреза, а также программа по расчёту количества и глубины разрезов на роговице. Итогом стало проведение более 6.000.000 успешных операций.

Святослав Николаевич Фёдоров оставил яркий след на земле,

в истории нашей страны, в душах знавших его и незнакомых с ним лично людей. Живёт его Центр, тысячи людей, благодаря его методике, обретают зрение, живут его идеи и его дела.

Эльдор Чонназаров
староста студенческого
научного кружка кафедры
офтальмологии, ст. 6 к, лек.
фак. ТГМУ им. Абуали ибни
Сино.

Саида Дибирова,
ординатор МНТК «Микрохирургии глаза» им. С.Н.Фёдоров в г.Москва.

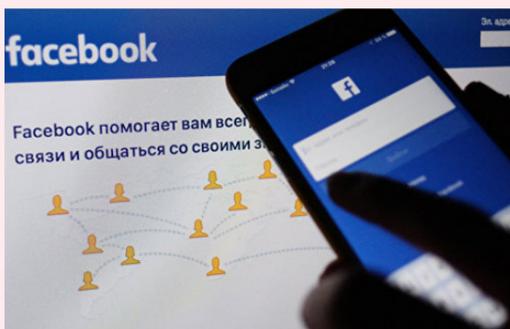
Ариу Бийболотова
староста студенческого научно-го кружка кафедры офтальмологии ДГМУ г.Махачкалы.

НОВОСТИ МЕДИЦИНЫ

Социальные сети делают людей несчастными, доказало исследование

Американские специалисты Университета Пенсильвании доказали наличие связи между соцсетями и плохим психическим состоянием человека. Как передает Xinhua, ученые учитывали последствия использования Facebook, Snapchat и Instagram 143 студентами. Добровольцев в произвольном порядке разбили на две группы.

Первая (контрольная) группа должна была придерживаться своего стандартного поведения, вторая группа ограничивала время, проводимое в соцсети, до 10 минут в день. При этом в самом начале проводилось тестирование, оценивавшее настроение и общий уровень благополучия добровольцев. Через три недели проверку повторили. Специалисты постарались выя-

вить признаки того, что добровольцы ощущали себя «выпавшими» из жизни, одинокими, имели симптомы тревожности, депрессии.

В итоге группа, ограничивавшая время пребывания в соцсетях, меньше чувствовала себя одинокой и реже демонстрировала признаки депрессии по сравнению с контрольной группой. Позитивный эффект был в особенности выражен у студентов, изначально имевших депрессию. Они переставали сравнивать свою жизнь с картинками чужой жизни, что улучшало эмоциональный фон.

Боли в спине - веский повод посетить врача, заявляют исследователи

Если у пожилой женщины наблюдаются частые боли в спине, она рискует умереть преждевременно. Об этом предупреждает Бостонский медицинский центр, пишет «Мед Новости». Исследование более 8000 пожилых женщин, за которыми наблюдали в среднем 14 лет, показало: риск ранней смерти повышается на 24%, когда женщина жалуется на частые или постоянные боли в спине. За все время наблюдения скончались 56%. Из тех, кто жаловался на боли в спине, умерли 68,5%, а из тех, у кого не было таких болей, - 53,5%.

Согласно статистике, такие боли нередко посещают женщин в возрасте 40-80 лет. И именно женщины чаще мужчин сообщают о сильных болях в спине. По словам медиков, инвалидность, наступающая вследствие болей в спине,

в основном объясняет связь болевых ощущений со смертностью.

Наблюдения показали: из-за болей у женщины затруднялись выполнять ряд повседневных задач, включая ходьбу на небольшие расстояния или приготовление пищи. И это объясняет 47% случаев смерти. Медленное исполнение бытовых функций (скорость передвижения или частота вставания со стула) объясняло такую связь примерно в четверти случаев (соответственно 27 и 24%).

Прием пищи по ночам или поздно вечером негативно сказывается на здоровье сердца

давления.

Оказалось, более 50% человек потребляли 30% калорий и более после 18:00. Они имели повышенный уровень сахара в крови, инсулина, показателя устойчивости к инсулину и кровяного давления по сравнению с добровольцами, потреблявшими менее 30% калорий вечером.

В частности, потребление 30% калорий и более после 18:00 повышало риск развития преддиабета на 19%. А известно, что 70% людей с преддиабетом в итоге могут столкнуться с полноценным диабетом 2-го типа, который является фактором риска болезней сердца. У этих же людей риск гипертонии возрастал на 23%. Выводы были в особенности актуальны для женщин.

Как передает Live Science, время приема пищи напрямую отражается на риске ожирения, диабета, уровне кровяного давления. Было проведено исследование данных более 12700 человек в возрасте от 18 до 76 лет. Данные собирались в течение двух дней, на протяжении которых добровольцы фиксировали то, что ели, а также уровень сахара и кровяного

Онкологи подсветили раковые, заставив те «выйти из тени»

видимыми под ультрафиолетовым светом.

На практике это означает, что раковые опухоли не только проще обнаружить во время скрининга, но подсвечивание клеток позволяет хирургам точнее удалять новообразования, не упуская даже самые малые их части.

Вещество уже начали тестировать. В эксперименте принимали участие 99 человек с глиомой. Перед операцией по удалению опухоли им дали раствор с 5-ALA. И почти у 90% пациентов после приема препарата опухоль начала светиться, что облегчило и ускорило работу врачей во время операции. На данный момент ученые готовятся к испытаниям на других видах рака.

Университет Бристоль создал светящееся химическое вещество, с помощью которого можно выявить рак головного мозга, передает «Ридус». В основе лежит 5-аминолевулиновая кислота (5-ALA), которую пациент может принимать внутрь в виде раствора. Вещество накапливается только в раковых клетках, делая их ви-

Алкоголь признан главным убийцей мирового населения

Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ) сделала неутешительный вывод: смертность во всем мире в первую очередь вызвана злоупотреблением алкоголя, передает «Ридус». Каждая двадцатая смерть в мире вызвана вождением в нетрезвом виде или заболеваниями, связанными с алкоголизмом. Три четверти летальных исходов - это мужчины.

Заболевания, вызванные употреблением алкоголя, диагностированы у 237 миллионов мужчин и 46 миллионов женщин. При этом больше всего выпивают в Европе. И, кстати, в России, Молдавии и Белоруссии потребление спиртного постепенно сокращается. На

сегодняшний день, согласно официальной статистике, в России не пьют 40% населения.

Однако не все согласны с официальной статистикой, считая реальную ситуацию менее радужной. К примеру, депутат Государственной думы Виталий Милонов направил министру здравоохранения России письмо с предложением временно ввести в стране сухой закон. В свою очередь, зампред Правительства по вопросам социальной политики Татьяна Голикова высказывается за повышение возраста отпуска алкогольной продукции до 20 лет.

Сон - ключ к освоению языка, установили педиатры

Для детей, вступивших в период освоения речи, режим сна критически важен. Как передает The Daily Mail, непродолжительный сон (примерно на 90 минут) поможет маленьким детям лучше запоминать слова. Был проведен эксперимент, в рамках которого 24 детей (средний возраст - 2 года) учили выдуманному словом, по звучанию напоминающим их родной язык.

Некоторым детям после этого разрешили лечь спать, а остальным - нет. Через 4 и 24 часа детей протестировали. Оказалось, спавшие дети лучше запоминали слова, говорят сотрудники Университета Аризоны. Секрет, видимо, в быстрой фазе сна, в рамках которой происходит консолидация знаний и усвоение языка.

Несмотря на обилие иссле-

дований, ученые до сих пор не могут сказать, в чем заключается смысл сна. Они говорят в первую очередь о восстановительной функции сна. В частности, восстанавливается синаптическая связь между клетками, заявляют сотрудники Университета Сиднея.

Итак, во время бодрствования активность в клеточных связках возрастает. А во время сна, напротив, все возвращается к исходным показателям. Это позволяет избежать перегрузки связей. То есть оба цикла - сон и бодрствование - важны для стабилизации клеточных связей. Данный баланс помогает человеку выживать, заявляют ученые.

Глицерин дар тиб

Глицерин яке аз пайвастиҳои кимиёест, ки соли 1779 бори нахуст аз ҷониби кимиёгари шведӣ Карл Вилгелм Шеел дар маҳсули ҳидролизии рағвани зайтун кашф карда шудааст. Ин модда дубора (такроран) соли 1813 аз ҷониби кимиёгари фаронсавӣ Эчан Шеврел кашф гардида номбурда онро «Са-роғози ширини чарбҳо» номид. Таркиби глицерин аввалин бор соли 1836 аз ҷониби кимиёгари фаронсавӣ Геофил Жю Палуз муайян карда шуда, тавлиди он дар соли 1873 аз тарафи кимиёгари дигари Франция Шарл Фидел ба вуқӯ пай-вастан.

Зикр намудан ба маврид аст, ки ҳаҷми солони глицерин дар ҷаҳон бештар аз 500 ҳазор тоннаро (қариб 50% ба ИМА рост меояд) ташкил намуда, он ва ҳосилаҳои дар бештар аз 2000 соҳаи муҳталифи ҳаёт мавриди истифода қарор доранд.

Он дар соҳаи саноати ҳӯроқворӣ, истеҳсоли маводи тамоку, саноати тибӣ, истеҳсоли маводи шӯянда ва ороишӣ, кишоварзӣ, соҳаҳои саноати нассочӣ, қоғаз ва чарм, истеҳсоли пластмасоҳо, саноати локу рангу борҳо, электроника ва радиотехника ба таври васеъ истифода мегардад.

Яке аз соҳаҳои кимиёест, ки глицерин ва ҳосилаҳои дар онҳо ҳеле васеъ истифода бурда мешаванд, ин соҳаи тиб (пизишкӣ) мебошад. Сабаби хело зиёд истифода гардидани глицерин ва ҳосилаҳои дар тиб аз он иборат аст, ки ин моддаҳо дар таркиби чарбу рағванд, глицерин – липидҳо ва глицерофосфатҳо мавҷуд буда, онҳо дар рағвонҳои ҳеле муҳими кимиёи зист (биокимӣ) – таомули (вокуниш) оксиду фосфорилонӣ ширкат меварзанд.

Глицерин ба қисмҳои муайяни узвӣ таъсир намуда, бинобар дорои қобилияти фурубарии об (гигроскопӣ) буданаш бофтаҳои мепӯшонанд. Ҳамзамон он ба бофтаҳо ҳамчун нармкунанда ва часпанда, инчунин ба экстероретсепторҳо чун ангезандаи суст таъсир менамояд. Дар ғализатҳои баланд глицерин таъсири бактериостатикӣ дошта бинобар ин дар баъзе ҳолатҳо барои тағйиротҳои анатомӣ дар ҳуҷайраҳои истифода бурда мешавад.

Мувофиқи нишондидиҳандаҳои тадқиқотҳои сершумори ватанӣ ва хориҷӣ аксари кулӣ ҳосилаҳои глицерин моддаҳои захронокӣ нахост ва ғайризаҳр мебошанд. Ин боиси он шуд, ки дар пояи глицерин то ҳол таркиботи пизишкӣ сершумор тавлиф гардида, онҳо дар тиб (б) самаранок истифода бурда мешавад. Яке аз чунин мавод ин нитроглицерин буда, он дар соли 1846 аз ҷониби

кимиёгари италийӣ Асканио Собреро ҳосил карда шудааст, он ба сифати инқибози рағвасеҷкунандаи қалб истифода бурда мешавад. Глицерофосфати калсий бошад, зимни муолиҷаи бемориҳои камхунӣ, фарсоиш ва ғайра мавриди истифода қарор доранд. Ҳосилаи дигари глицерин димеркаптопропанол ё АЛБ (антилюзити бритониёӣ) ҳамчун маводи пурсамар ҷангоми муолиҷаи бемории бо филизот (сурб, симоб ва ғайра) захрогиншавии узвӣ истифода бурда мешавад. Унитиол низ дорои чунин хосият буда захронокӣ нисбат ба АЛБ пастар мебошад. Промеран меркулаз ва новурист бошанд ба ҳайси маводи кушояндаи роҳи пешоб ва обкашанда дар мавриди муолиҷаи маризҳои варамакунӣ (омос), аститҳо, ҳидротеракс обҷаъмшавӣ дар шуш чигар ва ғайра мавриди истифода қарор доранд. Маҳлӯл ё марҳамаи йод ва йодиди калсий дар глицерин маводи хуб алайҳи микроб ва газак (варам) ба шумор меравад. Глицерин яке аз аҷзои асосии дезодорантҳои муҳталиф буда, он ба арақ кардани узвӣ имконият намедиҳад.

Қисми асосии таркиби пизишкӣ «стоптусин»-ро, ки алайҳи сулфа истифода бурда мешаванд, эфирҳои глицерин ташкил медиҳад. Глицерофосфати оҳан бошад зимни муолиҷаи бемориҳои камхунии гипохромӣ, лакоти (астния бемадори, заъифи аъзои бадан), пурра қатъ гардидани иштиҳо ва ҳоказо истифода бурда мешавад.

Яке аз аҷзоҳои таркиби аэрозолӣ «пропосол» глицерин буда, он ҳамчун дору бар зидди варама, танзимкунанда (дизенфексия кардан) ва таскиндиҳандаи дард дар бемориҳои даҳону дандонҳои мавриди истифода қарор дорад. Глицерин яке аз аҷзоҳои асосии маводи ороишӣ малҳамҳо, хамираҳои, собуну шампунҳо буда, он дорои хосияти нармкунӣ мебошад.

Бисёр таркиботи пизишкӣ, ки тайи солиёни охир дар пояи ҳосилаҳои глицерин тавлиф гардидаанд, дорои хосиятҳои кардиоинтихобӣ зидди уфунӣ (антивирус), пасткунандаи ҳарорат, сусткунандаи дард, таъсири зардаронӣ, инчунин таркиб барои муолиҷаи маризҳои қанд, санги гурда ва ғайра мебошанд. Як қисми онҳо барои пешгирӣ ва муолиҷаи касалиҳои атомӣ (шӯй), вайроншавии тартиби кори дил, баландшавии фишори хун, бемориҳои саратон, рағкашӣ, ҳалкунии санги талха ва ғайра мебошанд.

Албатта, номгӯи чунин таркиботи пизишкӣ сершумор буда онҳо рӯзафзун зиёд мегарданд.

Дар озмоишгоҳи «Кимиёи глицерин» тайи бештар аз ду даҳ-

солаи охир анқариб 200 номгӯи ҳосилаҳои глицерин тавлид ва хосиятҳои муҳталифи онҳо омӯхта шудаанд. Дар байни моддаҳои пайвастиҳои дорои хосияти пасткунандаи фишори хун, пешгирандаи инқибози рағҳо, зиддиуфунӣ, рағвандкунандаи зардоб, ҳалкунандаи санги талха моддаҳои хушбӯӣ (бӯи нок ва баъзе себҳо) муайян карда шудаанд.

Бо соҳибистиқлол гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон давре оғоз гардид, ки бояд дар кишвари офтобруямон ҳар чи бештар таркиботи пизишкӣ (муайян) карда шаванд. Ин пеш аз ҳама ба он имконият медиҳад, ки арзиши ин доруҳо паст гардида, онҳо ба аҳоли дастрас бошанд. Аз ин лиҳоз истифодаи амалии маводҳои зикрфта талаби рӯз буда, он барои пешрафти соҳаи тиб дар Тоҷикистон имконият медиҳад.

Дар ин давра усулҳои нави тавлиди 3- алкокси -1,2- прпандиолҳо, 1- хлор-3-алкокси -2- пропанолҳо, 1,3 -диал-кокси -2- пропанолҳо, 1,3 алкоксифенокси -2-пропанолҳо, эфироаминҳои 1,2 пропандиол, 2- диалкиламинометил-оксиранҳо, 1-хлор-3-глицилопропанол-2, 3-глицилопропан-1,2-диол, 1,3-диамино -2- пропанолҳои ғайританозирӣ таҳия гардида, хосиятҳои физикии кимиёӣ ва биологӣ онҳо омӯхта шудааст. Барои нахуст фаъолияти 1,3 -алкоксиарилокси -2- пропанолҳо 1,3- диалкокси -2- пропанолҳо ва 3- алкокси -1,2 пропандиолҳо дар таомули винилонӣ тибқи таомули Фаворский- Шостаковский аллилонӣ, кротилонӣ, сиан-этилонӣ, атсилонӣ, сиклхосилкунӣ ва комплексхосилкунӣ таҳқиқ карда шуд.

Хосияти фармакологии моно- ва триэфирҳои чадики глицерин, инчунин маҳсулоти алкилӣ, аллилӣ, кротилӣ сиан-этилий бензилии онҳо ва ҳосилаҳои синкли глицерин ба монанди 1,3- диоксоланҳо ва 1,3 оксазолидинҳо мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд. 3- Алкоксипропандиолҳо бо радикалҳои аллил ва кротил дорои фаъолияти пасткунандаи фишори қалб буда нисбат ба салсолидин бештар мебошад. Қатори дизэфирҳои танозирӣ глицерин дорои хосияти зиддивирӯсӣ буда, нисбат ба парагрипп, гарпес ва поксвирус фаълтаранд. Ҳосилаҳои триэфирҳои глицерин бошад, ба сифати маводи зардарон тавсия шудаанд.

Нишон дода шудааст, ки воридкунӣ радикали аллил ба молекулаи глицерин ва ҳосилаҳои он дар ҳама мавридҳо ба пайдошавии асари сусткунандагӣ ба нешзанӣ ва энергияи руйиши тухмиҳои пахта, гандум ва нахӯд меоварад. Баъзе ҳосилаҳои 1,3- диоксалан ба рушду нӯмӯи тухмиҳои пахта мусоидат менамояд. Ин моддаҳо дар давраи ҳосилбанди пахта таъсир намуда, дар натиҷа ҳосилнокии онро то 3 сентнер/ гектар баланд мекунанд.

Ҳоло доир ба истифодаи глицерин ва ҳосилаҳои он дар тавлиди эфирҳои аминокислотаҳо, пептидҳо ва фуллерен (С60) пажӯҳишоти чадиқ оғоз гардидааст, ки албатта он дар оянда наздик яке аз самтҳои дурнамо хоҳад шуд.

Ҷамшед Обидов,
ассистенти кафедраи химияи
биоорганикӣ ва физиколоидӣ

“Даҳсолаи байналмилалӣ амал
“Об барои рушди устувор”- солҳои 2018-2028”

ОБ ВА САЛОМАТӢ

Об сарчашмаи ҳаёт, асоси ҳама мавҷудоти зинда дар рӯи замин аст. Агар аз нуктаи назари биология ҳаёт мавҷудияти сафедар организм ва аз нуктаи назари физиология ҳаёт фарқияти патенсиалҳои калий ва натрий бошад, пас барои ҳарду унсур микдори муътали об ҳатмист. 75-80%-и бадани одамро об ташкил медиҳад ва таҷрибаҳои нишон доданд, ки одам бе ҳуҷро то як моҳ зиндагӣ карда метавонад, аммо бе об ҳамаги се-чор шабонарӯз. Об ҳаёт аст: ҳам барои растаниҳо, ҳам барои алафхорону дарандагон ва ҳам барои инсон. Норасоии андаки об дар вучуди инсон метавонад боиси ангиши бемориҳои пайвасти гурда, на фақат регу санг, балки чараёни рутубатзадагӣ ва илтиҳоб гардад, зеро узвҳо аз чумла хун, шираҳои меъдаи, хуни ғафс ба тариқи кифоят тоза намешаванд. Ин ҳолат сабаби пайдоиши сактаи дил, сактаи майна, қабзият, баландшавии қанд дар хун мегардад, ки ин боз ҳам аз аҳамияти муҳими об дар пойдор нигоҳ доштани саломатӣ дарак медиҳад. Худи ҷисми одам дар натиҷаи реаксияҳои биокимиёӣ то 400 грамм об ҳосил мекунанд. Қабули намунавии об

танҳо сикҳатӣ мебахшад.

Хушбахтона Мо дар Тоҷикистони биҳиштгосо, дар кишваре зиндагӣ мекунем, ки сарчашмаву сарғаҳи обҳои зулоли ошомидани дунёст. Аммо боиси нигаронист, ки як қисмати аҳолии кураи замин аз дастрасии оби тозаи нушоқӣ танқисӣ мекашанд, ки мувофиқи маълумотҳои омӯрӣ аз панҷ як ҳиссаи аҳолии кураи заминро ташкил медиҳанд. Инчунин, рӯз аз рӯз микдори оби нушоқӣ дар сайёра кам шуда истодааст, аммо шумораи аҳоли зиёд, ки ин боз ҳам ташвиши ин проблемаро зиёд мекунанд. Мавриди зикр аст, ки ҷангоми ташнагӣ ва таҳдиди марг аз норасоии об, одамоне ба истеъмоли обҳои захролудшуда ва ифлос даст мезананд, ки маънази бемориҳои зиёд аз инҳост. Боиси ёдоварӣ ва ифтихори миллӣ, ки дар ҳалли ин мушкилоти муҳими инсоният дар дар сағхи ҷаҳон саҳми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон беназир аст. 21-уми декабри соли 2016 Маҷмаи умумии СММ зери унвони “Даҳсолаи байналмилалӣ амал “Об барои рушди устувор” солҳои 2018-2028” об

1-1,5 литр дар як шабонарӯз бо истеъмоли ҳуҷро ва ошомидани об аст. Табибони соҳа дар муносибат бо истеъсоли об чихати пойдорӣ саломати чунин тавсия медиҳанд. Рӯзи худро бо як пиёла оби тоза дар меъдаи холи оғоз намоед. Шумо манфиати онро эҳсос хоҳед кард, узвҳо ба тозашавӣ мебароянд, гурдаҳои рӯдаҳо фаъл мегарданд, Хуллас, одам бояд дар як рӯз на кам аз 1,5 литр об нӯшад. Бехтараш оби тоза, аз чашмаи табиат бошад. Агар не, онро полуда нӯшед. Агар ин имкон ҳам нест, он гаҳ обро ҷӯшонида, такшин намуда, нӯшидан даркор. Донишмандони ҳакинм як ҳақиқат кифоят аст, ки таркиби хуни моро на чойи ширин ва ҳатто сабз ва на моеъи дигар, балки аз инҳо об, танҳо об ташкил медиҳад. Ба ҷуз ин, олимон ба чунин хулоса омаданд, ки об таркиб ва ҳофиза дорад. Ба шумо тавсия медиҳем, ки пеш аз нӯшидани об пиёлро бардошта, нидо кунед: бо муҳаббат ва шуқрузорӣ... Чунин об ба шумо

иттифоқи оро ва бо ҳаммуаллифии 177 кишвари узви СММ қарордод қабул намуд. Чӣ тавре ки ба мо маълум аст, ташаббус оид ба эълони Даҳсолаи байналмилалӣ амал “Об барои рушди устувор” бори аввал аз ҷониби Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рафти Форуми 7-уми ҷаҳонии об дар Ҷумҳурии Корея ироа шуда буд. Таърих гувоҳ аст, ки қабули дурнамо дар доираи муайяни вақт сабаби ҳалли мушкилоти зиёд шудааст, аз чумла сабаби аз вазъияти бадидангии Ҷанги Бузурги Ватанӣ ба зудӣ баромадани Иттиҳоди Шуравӣ низ дар қабул кардани панҷсолаи барқароршавӣ буд.

**Фирдавс
Махмадов,**
донишҷӯи
курси 2,
фак. тибӣ

ИСЛОМ БАРОИ ТТЭ ҲНИТ ДОМИ ТАЗВИР АСТУ БАС!

Дар таърихи афкори сиёсӣ ҳукукӣ ва адабиёти илмиву оммавӣ роҷеъ ба ифротгарии динӣ ва аз ҷониби гурӯҳҳои манфиатҷӯ сустифода гардидани эътиқоди динии мардум баҳри ба даст овардани ҳокимият ва истисмори аҳоли зиёд гуфта шудааст. Аз ҷумла аз абёти бузургони адабиёти тоҷик баръало аён мегардад, ки пас аз паҳншавии Ислому, махсусан пас аз таназзули давлати миллии тоҷикон Сомониён мансабдорон ва рӯхониён аз номи Ислому мардумро истисмор мекарданд ва ҳукумат меронданд. Ин ҷо овардани баъзе абётро аз шоирони асрҳои гуногун барои тасдиқи андешаҳои зарур медемонем:

Шайхе ба зани фоҳиша гуфто:

«Мастӣ,

Ҳар лаҳза ба доми як касе но

бастӣ».

Гуфто: *«Шайхо, ҳар он чӣ гӯӣ*

ҳастам,

Аммо ту ҷунонки менамой ҳастӣ?»

(Умари Хайём)

Ҳофизо, май хӯру риндӣ куну хуш

бош, вале

Доми тазвир макун чун дигарон

Куръонро.

(Ҳофизи Шерозӣ)

Воззон к-ин ҷилва бар мехробу

минбар мекунанд,

Чун ба хилват мераванд, он кори

дигар мекунанд.

Мушиқиле дорам зи донишманди

маҷлис боз пурс:

Тавбафармоён чаро худ тавба

камтар мекунанд?

(Ҳофизи Шерозӣ)

Адли инсоф дон, на қуфру на дин,

Он чӣ дар ҳифзи мулк даркор аст.

Адли бедин низоми оламро

Беҳтар аз зулми шохӣ диндор аст!

(Абдурахмони Чомӣ)

Ба ҳар мазҳаб, ки бошӣ, бош

неққору баҳианда,

Ки қуфру неққӯӣ, беҳ зи Ислому

бадахлоқӣ.

(Убайду Зоконӣ)

Мухтасиб ришва ҳаром аст ту

хоҳӣ хӯрдан,

Ман ҳам ар май хӯрам инсоф куну

хурда мағир.

(Шамсиддини Шохин)

Дар аввалҳои асри 20 бошад, бо пирузи гаштани инқилоби октябр агар халқу миллатҳои дигар барои ташкили давлатҳои миллии худ талош карда бошанд, қисми зиёди тоҷикон зери таъсири мутаассибони дин ба ҷангҳои босмаҷигарӣ даст зада, дар ҳалли бисёр масъалаҳо, аз ҷумла масоили миллию худудӣ аз дигарон ақиб монданд. Ҳокимон ва мулкдорони собиқ ба муқобили давлати шӯравӣ роҳи муқовимати сиёҳнокро пеш гирифтанд ва ҳукуматҳои буржуазии ғарбӣ ва думравони онҳо ба ҳаракатҳои ақсулинқилобии Русия ва мустамликаҳои собиқӣ онҳо ба маблағ ва силоҳ кӯмак мерасонданд. Англия, ИМА, Туркия, Афғонистон беҳтар дар зерҳои ташкил додани давлати ягонаи мусалмонӣ ва ё пантуркистии Осиеи Миёна сиёсати ба мустамликаҳои худ табдил додани ин кишварро рӯйпӯш кардани мекунанд. Бояд махсус таъкид намуд, ки дар ташвиқоти зиддишӯравӣ рӯхониён саҳми асосӣ доштанд. Онҳо дар байни мардуми авом ва гумроҳ ғазавотро ғайри меоданд ва ташвиқот мебарданд, ки агар ба ҳимояи имон ва дини худ нахезед, кофир мешавед. Дар ибтидо муқолифони ҳокимияти нав декрету қонунҳои ҳокимияти шӯравиро бо дарку фаҳмиши худ

шарҳ дода тавонистанд, аз ҷумла озодии дин ва баробарии озодии қуфрӣ ва шаинохтани Худо, баробарии мардону занони шӯравиро умумӣ гардонидани занҳо тафсири намуданд. Мардуми авоми фиребхӯрда ҳадафҳои сиёсӣ надоштанд, вале ҳокимиятҳои сиёсӣ набошанд, вале ҳокимиятҳои сиёсӣ набошанд, вале ҳокимиятҳои сиёсӣ набошанд. Қисми зиёди мардуми авом баъдан фиреби рӯхониёну мансабталошону фаҳмида, ба тарафи ҳукумати Шӯравӣ гузаштанд ва авф гардида, аз ҳаёти ошошта бархӯрдор шуданд.

Ниҳоят дар интиҳои асри гузашта, пас аз пошхӯрии Иттиҳоди Шӯравӣ, ки имкони ташкили давлати соҳибистиклоли тоҷикон рӯйи даст буд, боз ҳам зиддиятҳои мазҳабӣ ва зерӣ ниқоби дин амалӣ гардонидани манфиатҳои шахсӣ ва ба даст овардани ҳокимият миллати тоҷикро ба ҷанги шаҳрвандӣ кашид ва ҳисороти молиқонии гушношундери сабабгор гашт. Дар ин солҳо низ гурӯҳи мансабталошу ҳокимиятхоҳе, ки баъдан муқолифони Ҳукумати унвон гирифтанд, ташкили давлати исломиро ҳамчун шиори худ дар муборизаи зидди Ҳукумати истифода карда, ба эҳсосоти динии шаҳрвандон така

Тоҷикистон дар мақомоти гуногуни давлатӣ соҳибмансаб будан (солҳои 1997-2015) ва дар ихтиёр доштани маблағҳои аз давлатҳои хориҷ ба даст овардашон баҳри ободии кишвар, осудаҳои мардум ва дар маҷмуъ таъбиқи арзишҳои исломӣ дар Тоҷикистон қоран амалие наандешиданд. Ҳамашон танҳо дар фикри сарватҷамъкунӣ ва шаронти хуби зиндагии шахсияшон буданд. Воқеият нишон дод, ки дар ин солҳо аъзои Ҳизби наҳзати Ислому ба ифротгарии динӣ, порахӯрӣ, зинокорӣ ва дигар амалҳои ғайришаърияи зиддиконунӣ машғул буда, дар охири ниёти ғасби ғайриқонунии ҳокимияти конституциониро карданд.

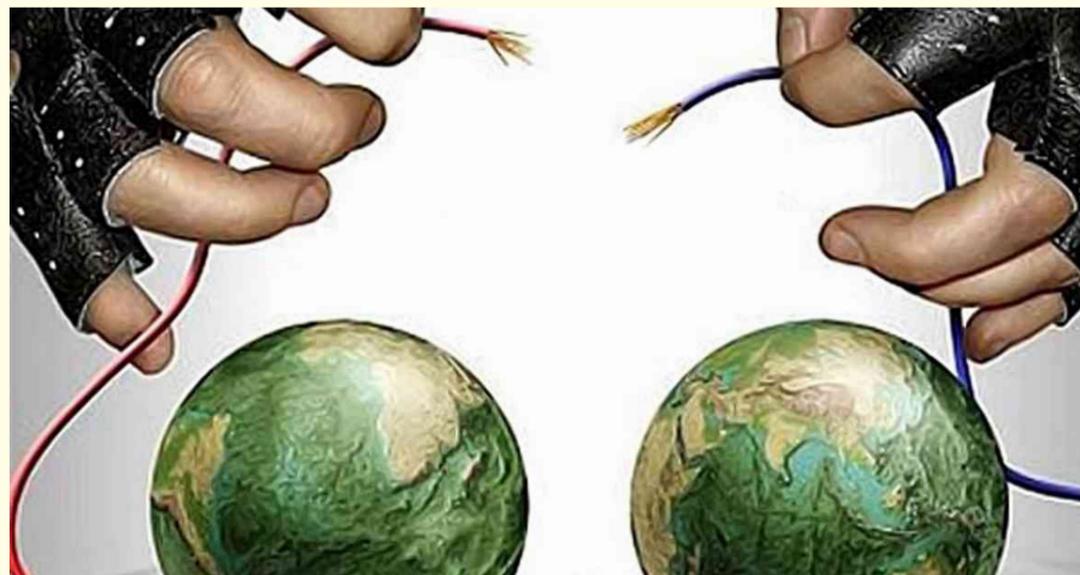
Наҳзатиҳо дар давоми солҳои 1997-2015, ки дар Тоҷикистон буданд, ягон роҳу пул, мактабу беморхона ва дигар иншооти таъиноти иҷтимоӣ насостанд, ба мардуми эҳтиҷманд – ятиму бепарастор, пирону маъҷубон дастӣ кӯмак дароз накарданд. Ҳақим Саёӣ барои ҷунин ашхос ба далел гуфтааст:

Ҳама рӯз рӯза бурдан, ҳама шаб

намоз хондан,

Шаби ҷумъаҳо нахуфтан, ба Худой

роз гуфтан.

намуда, аз он сӯнистифода мекарданд ва ҳамчунин доираи муайяноро дар хорича, созмонҳои байналмилалӣ бо истифода аз масъалаи номбурда бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқобил мегузоштанд. Дар воқеъ ҳам бисёр доираҳои муқолифони сиёсӣ ва динӣ дар солҳои аввал фикри мусбаб доир ба озодии виҷдон дар Тоҷикистон надоштанд. Масалан, бар асари тарғиботи муқолифин бисёр гурӯҳҳои хориҷи кишвар, мамлакатҳои исломӣ, аз ҷумла дар Арабистони Саудӣ, гумон доштанд, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба пешрафти дин ва бархӯрдорӣ аз озодии виҷдон мамониат мекунанд. Дар солҳои 1994-1995 дар он ҷо ҳагто як навб сандуқи хайрия барои кӯмак ба муқолифини тоҷик, ки гӯё баҳри озодии дин дар Тоҷикистон мубориза мебарданд, ташкил ёфта, як миқдор маблағи хайриявӣ низ дарёфт карда шуда буд.

Бо саъю талош ва ҷонбозиҳои Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо ин ҳокимиятҳои мансабталошҳо ба хотири сулҳу салоҳ, ваҳдати миллӣ, ободии кишвар, осоиштагии мардум ва ба Ватан баргардонидани мардуми авоми гумроҳ Ҳукумати ҚТ гузашт кард ва ба ин вазифаталошҳо дар сохторҳои гуногуни давлатӣ мансаб пешниҳод кард. Тибқи созиш нерӯҳои муқолифини тоҷик 30 %-и мансабҳои давлатиро соҳиб гаштанд.

Вале намоёндагони Ҳизби наҳзати Ислому дар давоми 18 соли дар

яққардаи онҳо, ки тобистони соли равон сайёҳонро ваҳшиёна ба қатл расониданд, ифода гардид. Бо вучуди далелҳои раднопазирӣ мақомоти дахлдори Тоҷикистон оид ба даст доштани ТТИ ҲНИТ дар ташкили ин кирдори қиноятӣ намоёндагони хизби мазкур ба гуноҳи худ иқдор нагаштанд ва онро ба дӯш нагирифтанд. Аммо ин амали террористӣ, ки нисбати сайёҳони хориҷӣ анҷом дода шуд ва ҳам ба номи Ислому ҳам ба шаъну эътибори миллати фарҳангиву меҳмоннавози тоҷик доғу иснод овард, аз ҷониби роҳбарияту аъзои фаёли ТТИ ҲНИ маҳкум нагардид ва воқеият нишон дод, ки дар ин рӯ, саволе ба миён меояд, ки чаро ба ҷомеаи ҷаҳонӣ зидди Ислому будани ин амал аз ҷониби ТТИ ҲНИТ таъкид карда нашуд? Онҳо ки даъвои аз номи Ислому баромад карданро дар Тоҷикистон доранд, мебоист ба ҷомеаи ҷаҳонӣ муқолифи Ислому будани амали террористӣ мазкурро таъкид мекарданд. Аз ин беамалию бетарафӣ намоёндагони ТТИ ҲНИТ хулоса баровардан мумкин аст, ки ташкилкунандаи ин амалиёт онҳоянд ва ё ҳеч набошад ин гуна кирдорро мувофиқи Ислому меҳисобанду мутаассибанд ва ё дар фикри ҳимояи Ислому

авом Ислому доми тазвир сохтанд ва аз ҷониби аҷнабиён пуштибониву маблағгузорӣ мекунанд.

Бояд таъкид кард, ки тӯли солҳои истиклолият дар роҳи ҳимоя ва тарғибу ташвиқи арзишҳои исломӣ дар дохил ва хориҷи мамлакатҳои Ҳукумати ҚТ зери роҳбарии хирадмандонаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар баробари обод намудани Ватан ва дастгирии иҷтимоии мардум, иқдоми қиддӣ роҳандозӣ намуда истодааст. Ин ҷо баҳри тасдиқи андешаҳои баъзе чорабинӣхоҳе, ки дар роҳи рушду нумуи Ислому бо ташаббуси Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба роҳ монда шуданд, ҳамчун намуна ёдовар шудан кофист. Масалан, маҳз Президенти кишвари мо аз минбари Созмони Миллали Муттаҳид ба тамоми ҷаҳонӣ арза дошт, ки террорист ватан, миллат ва дин надорад ва бо ин шаъну шарафи тамоми мусулмонро ҳимоя намуда, номи Ислому аз тамғаи «террор» озод намуд. Беҳтарин иқдومه, дар қорӣ ҳимояву ташвиқоти Ислому, ки бо ибтиқори муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон роҳандозӣ шуд, Симпозиуми байналмилалӣ ба муносибати 1310-солагии Имоми Аъзам ва эълон гардидани Соли бузургдошти Имоми Аъзам буд. Бо мақсади баланд бардоштани маърифати динии мардум бо супориши Сарвари давлат нахустин бор Куръони маҷид бо забони тоҷикӣ дар се давра бо теъдоди умумии беш аз 200 ҳазор нусха аз ҷоп бароварда, роӣгон ба аҳоли тақсим карда шуд. Ҷиғати таъмин намудани эҳтиҷоти динии мардум аз ҳисоби бучети давлат ва ҳазинаи эҳтиётӣ Президент даҳҳо миллион сомонӣ ба ҷопи китобҳои илмӣ, ахлоқӣ ва эътиқодии фарҳанги исломӣ ҷудо гардида, садҳо асарӣ гаронбаҳои таърихӣ, ки асрҳои аср дар гушаи фаромӯшӣ монда буданд, аз ҷумла «Саҳеҳ»-и Имом Бухорӣ, «Муснад»-и Имоми Аъзам, «Эҳё улум-ад-дин», «Кимияи саодат»-и Имом Ғазоли ва дигар осори пурарзиш нашр ва дастраси мардуми мусулмони кишвар гардониданд шуданд. Дар Тоҷикистон Шӯрои уламо, Қумитаи дин, танзими анъана ва ҷашну маросимҳои миллии, Донишқадаи исломӣ, Маркази исломшиносӣ фаъолият менамоянд. Бунёди масҷид дар шаҳри Душанбе, ки дар миқёси Осиеи Миёна ҳамто надорад, дар арафаи анҷомёбист. Дар асоси он ки Ҷумҳурии Тоҷикистон давлати дунявӣ аст, ҳукуки ҳар кас ба озодии виҷдон ва озодии пайравӣ ба дин, инчунин баробарии ҳама дар назди қонун, новобаста аз муносибат ба дин ва эътиқод эътироф гардидааст. Дар Қонуни ҚТ «Дар бораи озодии виҷдон ва иттиҳодияҳои динӣ» бо вучуди он, ки ба тамоми дину мазҳабҳо эҳтиром ва таҳаммул арза дошта шудааст, нақши махсуси мазҳабӣ ҳанафӣ дини Ислому дар инқишофи фарҳанги миллии ва ҳаёти маънавии халқи Тоҷикистон эътироф гардидааст. Хуллас, барои ташаккули фарҳанги исломӣ дар Тоҷикистон тамоми шароитҳои ташкилию ҳукукӣ фароҳам оварда шуда, хизмати беҳтаринро дар кишвар ба Ислому ба назардошти принсипи дунявӣ худӣ Ҳукумати Тоҷикистон анҷом дода истодааст аст ва Устод Лоӣқ онро ҷунин ифода кардааст:

На бар онем, ки Ислому нишинда

бар тахт,

Мо бар онем, ки Ислому саломат

боидад.

Сухайлӣ Расулов –

н. и. ф, дотсент.

Фотех Расулов –

н. и. х, дотсент

Долина реки Хунза находится на границе Индии и Пакистана, её ещё называют «оазисом молодости». Почему? Продолжительность жизни местных жителей 110-120 лет. Они почти никогда не болеют и выглядят молодо. Их долголетие до сих пор заводит в тупик исследователей. Мы подробнее расскажем о жизни горного народа.

Жители долины Хунза, в отличие от соседних народностей, внешне очень схожи с европейцами. Согласно легенде, карликовое горское государство было заложено воинами армии Александра Македонского во время его Индийского похода.

Хунзакутов забавляет тот факт, что кого-то ещё называют горным народом. Ведь они обосновались возле знаменитого «места горной встречи» точки, где сходятся три высочайшие системы мира: Гималаи, Гиндукуш и Каракорум.

Сегодня Хунза управляется пакистанским Министерством по делам Кашмира и Северных территорий. Одна из основных достопримечательностей Хунзы - ледник, который широкой холодной рекой спускается в долину.

У них собственный язык - бурушаски (Burushaski, родство которого до сих пор не установлено ни с одним из языков мира, хотя все здесь знают и урду, а многие английский). Они исповедуют ислам, но не тот, к которому мы при-

Народ, который не знает болезней

ФЕНОМЕН ПЛЕМЕНИ ХУНЗА, КОТОРЫЙ НЕ МОГУТ ОБЪЯСНИТЬ УЧЁНЫЕ

выкли, а исмаилитский один из самых мистических и таинственных в религии. Поэтому в Хунзе вы не услышите привычных призывов на молитву. Обращение к богу личное дело и время каждого.

Хунзы купаются в ледяной воде даже при 15-градусном морозе, до ста лет играют в подвижные игры, 40-летние женщины у них выглядят как девушки, в 60 лет они сохраняют стройность и изящество фигуры, а в 65 лет рожают детей. Летом они питаются сырами фруктами и овощами, зимой высушенными на солнце абрикосами и пророщенными зёрнами, овечьей брынзой.

Интересно ещё кое-что: во время «голодной весны» (период, когда фрукты ещё не поспели; длится он 2-4 месяца) они почти ничего не едят и лишь раз в день пьют напиток из сушёных абрикосов.

Такой пост возведён в культ и строго соблюдается. Шотландский врач Мак Каррисон, первым описав-

ший Счастливую долину, подчёркивал, что потребление белков там находится на низком уровне нормы, если вообще это можно назвать нормой. Суточная калорийность хунзы составляет в среднем 1933 ккал. и включает в себя 50 г. белка, 36 г. жира и 365 г. углеводов.

В книге «Хунзы - народ, который не знает болезней» Р. Бирхер подчёркивает следующие существенные достоинства модели питания в этой стране:

- прежде всего оно вегетарианское;
- большое количество сырых продуктов;
- в ежедневном рационе преобладают овощи и фрукты;
- продукты естественные, без всякой химизации, и приготовленные с сохранением всех биологически ценных веществ;
- алкоголь и лакомства потребляют исключительно редко;
- очень умеренное потребление соли;
- продукты, выращенные

только на родной почве; - регулярные периоды голодания.

К этому надо добавить и другие факторы, благоприятствующие здорому долголетию. Но способ питания имеет здесь, несомненно, очень существенное, решающее значение.

В 1984 году один из хунзакутов, которого звали Саид Абдул Мобуд, прибыл в лондонский аэропорт Хитроу. Он привёл в недоумение работников эмиграционной службы, когда предъявил паспорт. В соответствии с документом, хунзакут родился в 1823 году и ему исполнилось 160 лет.

Сопровождавший Мобуда мулла отметил, что его подопечный считается святым в стране Хунза, славящейся своими долгожителями. У Мобуда отличное здоровье и здравый рассудок. Он прекрасно помнит события, начавшаяся с 1850 года.

О своём секрете дол-

голетия местные жители говорят просто: «будь вегетарианцем, трудись всегда и физически, постоянно двигайся и не меняй ритма жизни, тогда и проживёшь лет до 120-150».

Отличительные черты хунз как народа, обладающего «полноценным здоровьем»:

1. Высокая трудоспособность в широком смысле слова. У хунзов эта трудоспособность проявляется как во время работы, так и во время плясок и игр. Для них пройти 100-200 километров - всё равно, что для нас совершить короткую прогулку возле дома. Они необычайно легко взбираются на крутые горы, чтобы передать какое-то известие, и возвращаются домой неутраченные и весёлые.

2. Жизнерадостность. Хунзы постоянно смеются, они всегда в хорошем расположении духа, даже если голодны и страдают от холода.

3. Исключительная стойкость. «У хунзов нервы крепкие, как канаты, тонкие и нежные, как струна» - писал Мак Каррисон.

Они никогда не сердятся и не жалуются, не нервничают и не высказывают нетерпения, не ссорятся между собой и с полным душевным спокойствием переносят физическую боль, неприятности, шум и т.п.

**Подготовил:
Г.А. Вахидов,
ассистент кафедры
гигиены окружающей
среды,
Заслуженный работник
Таджикистана**

Дил ба даст овар...

**Дил ба даст овар, ки
Ҳаҷқи акбар аст,
Аз ҳазорон Каъба як дил
беҳтар аст.**

Аз ҳоли ятиму бепарастон ва бечорагону дармондагон хабар гирифтанд ва дили онҳоро шод намуданд, амали савоб буда, яке аз хислатҳои хуби инсонӣ мебошад. Аз он ҷумла кӯдакони поку бегуноҳ, ки аз хурдӣ меҳру муҳаббати падару модарро надида-

анд, ба диққат ва меҳрубониҳои мо ниёзи калондоранд.

Вобаста ба ин дотсенти кафедраи «Тибби оилавӣ №2» Носирова Матлуба Пулотовна бо ҳамроҳии донишҷӯёни гурӯҳи 40, курси 4-и факултаи тиббӣ тасмим гирифтанд, ки ба хабаргирии кӯдакони бепарастори «Хонаи кӯдакони синни томактабии №1»-и шаҳри Душанбе ра-

ванд.

Санаи 30-юми октябри соли 2018 дар «Хонаи кӯдакони синни томактабии №1» фазои идона

парафшон буд. Садои хандаҳои кӯдакон синфхонаҳои кӯдакистонро фаро гирифта буданд. Яке шеър меҳонд, дигаре

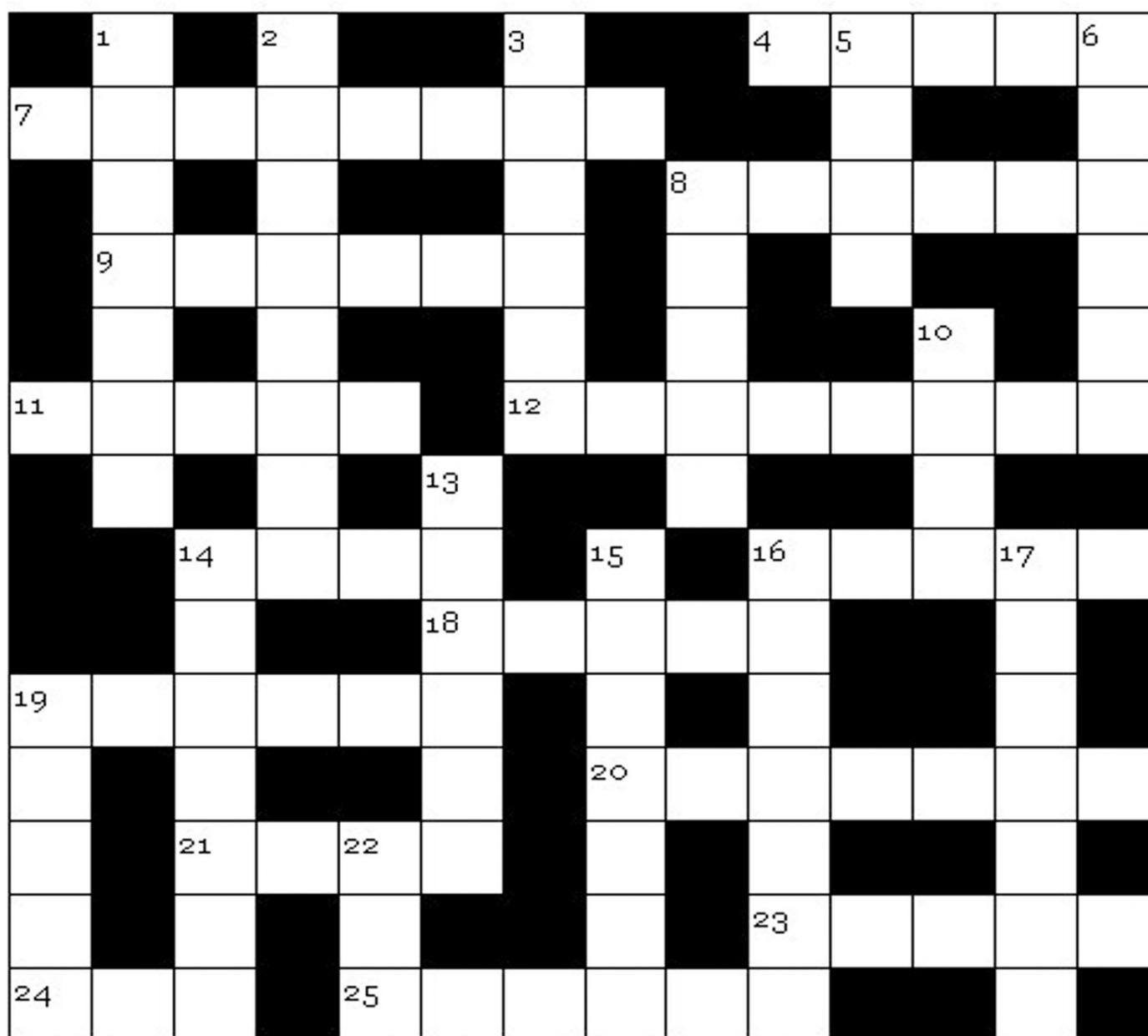
сурод, сеюми мерақсид. Магар ин нест хушбахтии ҳақиқӣ!

Маъмурият ва ҳайати мураббӣёни хонаи кӯдакон нигоҳубин ва таълиму тарбияи дурӯсти кӯдакони ба роҳ мондаанд.

Донишҷӯёни гурӯҳ низ аз дидорбинии мазкур барои худ физои хуби маънавӣ гирифтанд.

**Комрон Паршиев,
донишҷӯи курси 4-и
факултаи тиббӣ**

МЕДИЦИНСКИЙ КРОССВОРД

По горизонтали

4. Артерия большого круга кровообращения.
7. Область клинической медицины.
8. Воспаление мышц.
9. Мельчайший организм.
11. Элемент скелета.
12. Патологическое состояние, вызванное отравлением.
14. Специалист с высшим медицинским образованием.
16. Фенилсалицилат, дезинфицирующее средство, применяемое при заболеваниях мочевых путей и кишечника.
18. Доброкачественная опухоль, происходящая из мышечной ткани.
19. Фиброзно-мышечный орган кровеносной системы.
20. Врач-специалист в области лечения опухолей.
21. Острая инфекционная болезнь.
23. Психопатологическое состояние, одна из форм психоза.
24. Часть скелета, дающая опору нижним конечностям.
25. Пустула с глубоким изъязвлением.

По вертикали

1. Процесс образования плотных свертков крови в полости сердца и сосудов.
2. Препарат, специфически связывающийся с определенными активными участками биологических структур.
3. Болезнь, характеризующаяся избыточным выделением мочи.
5. Повреждение тканей, причиненное внешним воздействием.
6. Болезнь суставов.
8. Устройство, накладываемое на лицо для ингаляционного наркоза.
10. Инъекция.
13. Острое гнойное воспаление века.
14. Патологическое изменение вен.
15. Дегидрохолевая кислота, желчегонное средство.
16. Злокачественная опухоль.
17. Воспаление яичников.
19. Органическое соединения, содержащее гидроксильную группу у насыщенного атома углерода.
22. Показатель, отражающий изменения физико-химических свойств крови (аббревиатура).

Маҳфил оид ба касби табибӣ

Чанде пеш дар Қасри фарҳанги шаҳри Ваҳдат маҳфили «Табиби халқ будан ифтихор аст» баргузор гардид. Дар чорабини мазкур аҳли зиё ва хонандагони синфҳои болоии мактабҳои шаҳри Ваҳдат ширкат варзиданд. Дар маҳфил оид ба касби пуршарафи табибӣ ваноу-

киҳои он суҳбати самимӣ барпо гардид. Декани факултети педиатрӣ д.и.т., профессор М.С.Табаров дар бораи илми тиб, пешаи табибӣ ва табиб бояд чи гуна шахсият бошад суҳбат ораста, ҷавонону наврасонро ба роҳи илму донишандӯзӣ, ватандӯстиву эҳтироми арзишҳои

миллӣ, ҳифзи истиқлолияти ягонагӣ ва ғайра хидоят кард. Иҷрои сурудҳои дилнишин аз ҷониби аъзои дастаи «Шифо» ба маҳфил шукуҳи фарҳангӣ бахшид.

Шуъбаи тарбия ва фарҳанг

Комёбии волейболбозони донишгоҳ

Дастаи волейболбозони донишгоҳ дар мусобиқаи байни макотиби олиш мамлакат, ки ба наздикӣ анҷом ёфт, хеле хуб ҳунарнамоӣ намуда, ба гирифтани ҷои дуюм сазовор гаштанд.

Ҷои якумро вар-

зишгарони Донишгоҳи Тоҷикистону Россиягии славянӣ соҳиб гаштанд. Дастаи волейболбозони донишгоҳро ба ин қувваозмоиҳо мураббӣ, мудири кафедраи тарбияи ҷисмонӣ Далер Аслонов омода намуда буд. Бояд

гуфт ки дастаи волейболбозони донишгоҳ соҳаи охир дар мусобиқаҳои минтақавию ҷумҳуриявӣ борҳо муваффақона баромад намуда, сазовори ҷойҳои ифтихорӣ гаштанд.

Ҳайдар Каримов – дар қатори беҳтарин шоҳмотбозон

Бахшида ба рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кушодашавии агрегати якуми НОБ-и Роғун бо ташаббуси Кумитаи ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мусобиқаҳо аз рӯи шоҳмот баргузор карда шуданд.

Дар ин қувваозмоиҳо шоҳмотбозони ҳамаи вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва ноҳияҳои тобеи марказ ширкат варзида, ҳунари шоҳмотбозии худро намоиш доданд. Дар ҳайати дастаи шаҳри Душанбе, ки аз 5 нафар иборат буд, 3 нафар табибон шарафи пойтахтро ҳимоя наму-

данд. Боиси хушнудист, ки дар мусобиқаҳои шахсӣ устои донишгоҳ, Чемпиони Тоҷикистон дар байни калонсолон Ҳайдар Назирович Каримов дар қатори беҳтарин шоҳмотбозони мамлакат бо маҳорати олий баромад карда, сазовори

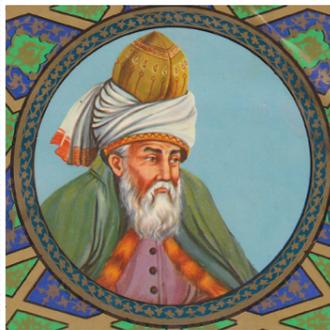
ҷойи дуюм гашт. Ҷойи якумро чепиони ҷаҳон дар байни мачруҳон, Устои варзиши дараҷаи байналмилалӣ Сухроб Ҳамдамов соҳиб гашт. Ба ғолибон медал, Ифтихорнома ва тухфаҳои пулӣ супорида шуданд.

Нури Роғун

Эй бақои нури Раҳмон, марҳабо! марҳабо, аз саховат нури ту афзун шавад,
Эй сафои нури эҳсон, марҳабо, Марҳабо, бар мулки тоҷик, марҳабо, Нури Роғун ҳикмати мардум шавад.
Нури Истиқлоли тоҷик, марҳабо! Марҳабо бар мулки тоҷик, марҳабо,
Раҳна карда синаи куху дара, Бо ҳам овардӣ ҳазорон шар-шара. Нури Истиқлоли тоҷик марҳабо!
Бар Зарафшону, Бадахшон, марҳабо, Шуд чароғон, барқборон, марҳабо.
Бар Ҳисору Суғду Хатлон, марҳабо! Марҳабо бар мулки тоҷик, марҳабо,
Марҳабо бар хонадони тоҷикон! Нури эҳсон, нури Раҳмон марҳабо!
Нури раҳмат, нури ҳиммат марҳабо!
Нурфишонӣ мекунад ҳар хонадон, Нури шафқат, нури заҳмат марҳабо!

З.У.Бурҳонова,
устоди кафедраи биологияи тиббӣ бо асосҳои генетика

Чаро қадри устод аз падар беш аст?

Моно ба гулҳо об меод. Мавлоно ба он хазрат наздик шуда, салом дода, узр хостани буданд, ки у (Шамси Табрезӣ) гуфт:

Моно ба гулҳо об меод. Мавлоно ба он хазрат наздик шуда, салом дода, узр хостани буданд, ки у (Шамси Табрезӣ) гуфт:

«Эй писар, барои ёфтани илми гумкардаат омадӣ?»

Илми ту дар коғазе навишта, дар шохи фалон гул овезон буд. Ба коғаз даст расонида буданд, ки илми фаромӯшгашташон боз ба ёдашон расид. Ҷалолиддини Румӣ аз ин ҳолат ба риккат омада, бисёр гиристанд ва худро ба зери пой Шамси Табрезӣ партофта узри бисёр хоستانд.

Мавлоно аз ҳамон рӯз сар карда, Шамси Табрезиро пири худ шумурда, то охири умр ба у содиқона хизмат карданд. Баъди вафоти Шамси Табрезӣ Мавлоно Ҷалолиддини Румӣ 12 ҳазор байт эҷод намуда, ба хотири хурмати устод ҳамаи онро ба номи Шамси Табрезӣ навиштанд. Китобро ҳам «Девони Шамси Табрезӣ» ном ниҳоданд.

Яъне дар матлаи ҳар як ғазал ба ҷои номи худ номи устодашонро гузоштан.

Таҳияи А.А. Воҳидов,
ассистенти кафедраи беҳдошти муҳити зист

Ҳамдардӣ

Раёсат, Шӯрои олимон ва Кумитаи иттифоқи касбаи кормандони ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ба дотсенти кафедраи физиологияи нормалӣ Шуқурова Нигина Январовна бинобар вафоти

ПАДАРАШ

ҳамдардии амиқ изҳор менамоянд.

Раёсат ва Кумитаи иттифоқи касбаи кормандони ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ба корманди шуъбаи бойгонии донишгоҳ Шоназарова Қурбонгул нисбати вафоти

МОДАРАШ

изҳори тасаллият менамоянд.

**САРМУҲАРРИР:
МАҲМАДНАЗАР
МАЗИЁЕВ**

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Гулзода М. Қ. - ректори ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
Ибодов С.Т. - муовини ректор оид ба таълим;
Юсуфӣ С.Ҷ. - муовини ректор оид ба илм ва нашрия;
Қобилов Қ.К. - муовини ректор оид ба муолиҷа;
Қурбонбекова П.Қ. - муовини ректор оид ба тарбия ва фарҳанг;
Ҳокиров Т.З. - муовини ректор оид ба корҳои хоҷагии маъмурий;
Носиров Қ.Н. - мудири шуъбаи таҳлил, назорат ва робита бо ҷомеа;
Расулов С.М. - мудири шуъбаи иттилоот ва нашрия;

Хуруфчин: Мавлуда
Тарроҳ: Умаров Комрон
Мусаҳҳаҳ: Таманно

Дар матбааи «Мега Принт»
ба таъби расидааст.